0406

LK

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

DRAUGAS

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1965 METAI, LIEPOS MĖNESIO 3 D. / JULY 3, 1965 / PART TWO NR. 155 (27)

BILIŪNO LIŪDNA PASAKA KARTOJASI

Nelegalus herojus prieš didybę ir mizeriją

STASYS GOŠTAUTAS

Nelegalus herojus yra tas, kuris nelegaliu būdu ieško legalios situacijos ir legalios teisės apsispręsti, griaudamas esamąją situaciją. Jis atsisako paklusti esamajai teisei ir esamajai valdžiai ir tuo pačiu atsistoja prieš valdžią ir prieš jos įvestą teisę, nepaisant iš kur ji būtų ir kokie legalūs pagrindai ją stiprintų. Jis neieško nelegalumo 'per se', o atvirkščiai — jis kovoja už legalumą, už tą, į kurį jis tiki, nors jo priemonės dažniausiai būna nelegalios, kaip vienintelė antitezė tariamajam legalumui sužlugdyti. Už tai jo heroizmas būna didelis, einąs nuo nepajėgumo į galybę, per kraują, per savo desperatišką viltį ir per savo, priešo paneigtą, teisę.

Nelegalus herojus nė nebando savęs pateisinti. Čia jis ir skiriasi nuo paprasto kriminalisto, išdaviko ar karjeristo. Jis ieško galybės per atvirumą, jis siekia būti stiprus per apsukrumą, jam yra leistina slėptis ir bėgti, būti nematomam ir atsirasti pačiu kritiškiausiu momentu, išnaudojant priešo stiprumą, kuris negali parodyti savo silpnumo ir yra visados matomas. Nelegalus herojus nebando užkrauti kaltės ant kito pečių, ir už tai jis neatsiprašo, nes atsiprašymas būtų veidmainystė ir melas. Jo nelegalumas negali būti teisinamas legalumu, nes tada jis pamestų visą savo savarankiškumą ir tą garbę būti nelegaliu herojum. Jo dalia yra žūti garbingai, momentui atėjus. Jis žino, kad už to mišką, už to bunkerio, už to patvorio jo laukia įvesta valdžia, kuri nediskutuos savo legalumo, nes smurtas nediskutuoja.

Kiekvienas žmogus, jaučiąsis nelegaliu įvestos ideologijos ir santvarkos gyventoju ir prieš ją kovojąs, pasidaro nelegalus herojus, virsdamas integraline dalimi tos tvarkos ir legalumo, kurią įkūnija partizanas.

*

Mes minim herojus prie lietuviško kapo. Mes supratom, kad ta saujelė nelegalių herojų, žuvusių beviltiškoje rezistencijoje, yra vienintelis paminklas mūsų tautos rezistencijos prieš smurtą ir legalizuotą nelegalumą. Šitie herojai yra dvigubi savo prasme. Jie žinojo, kad jų likimas yra žūti miške ar kalėjime. Jie pasirinko laisvą, kovingą mirtį. Ir vienas po kito krito, minėdami Lietuvos žemę ir lietuvius brolius. Antra — jie turėjo iliuziją mirti naudingai, kas yra svarbiau, negu tik šiaip sau mirti: jie turėjo pasauliui "message", parašytą jų pačių krauju.

Partizano metodai ir atsiekimai

Pašalinti legalizuoto teroro galvą ar tironą yra senas ir dar ne taip senas (jeigu prisiminsim visus arabų kivirčus) pasauliui puikiai žinomas būdas sugrąžinti legalumą nelegaliai. Mūsų partizanai neturėjo nei progos, nei sąlygų sugrąžinti smurtu, kas buvo smurtu atimta. Jie galėjo išlaisvinti mažą kaimelį ir tuoj pat jį vėl sugrąžinti teroro rankai. Jie galėjo išgelbėti vieną kitą belaisvį ir duoti jam progos mirti nauja mirtimi kitą kartą.

Mūsų partizanui buvo visiškai neįmanoma atsiekti galutinio užsibrėžtojo tikslo. Jis tik galėjo pasirodyti kaip budinti jėga, sunaikinti tik traukinį pakeliui į Kazakstaną, sudeginti legalizuoto budelio namus, ar šiaip sau kokį nepakenčiamą okupacijos talkininką eliminuoti, vis primenant egzistuojančiai valdžiai, kad Lietuvos rezistencija nemiega.

Teroras, sabotažas, "guerilla" karas yra gal patys dažniausi metodai, vartojami šių dienų kovoje. Jų tikslas dažnai nėra kristaliniai aiškus. Dažnai būna aiškus tik pats pralaimėjimas. Bet ir pralaimėjimas, viską susumuojant, turi nepaprastos psichologinės reikšmės, primenąs pačiai tautai, kad ji dar turi bėgančio kraujo ir neužslopintos valios. Savo žygiais mūsų partizanai priminė suklastotai valdžiai, kad ji negali miegoti ant svetimos žemės be baimės ir be atlyginimo. Mūsų partizanų sabotažo rezis-

(Nukelta į 6 psl.)

Pokalbis lietuvių meno mėgėjų parodoj Brooklyne, N.Y. Kairėje — meno kritikas Stasys Goštautas, dešinėje — dail. V. K. Jonynas. Nuotr. Vyt. Maželio

Už ką premijuotas Anatolijus Kairys

BEN. BABRAUSKAS

Iš devynių skautininkų konkursui atsiųstų dramos veikalų greitai atrinkti du geriausieji, nors pradžioje buvo nuomonių **Eldorado** laikyti pirmosios premijos kandidatu. Atplėšus vokus, kiek nustebino faktas, kad abu gana skirtingi veikalai yra to paties autoriaus plunksnos.

Šviesa, kuri užsidegė

yra 70 psl. 3 veiksmų tragedijėtė, kaip ją autorius pavadino plg. operą ir operetę). Tai yra laisvės kovotojų apoteozė, kurios šešėlyje šmėkšo įvairiaspalvės Lietuvos pavergėjų šmėklos. Veiksmo fonas — (laisvės) rūmų griuvėsiai vakaro prieblandoje ar naktį ir švyturys (laisvės simbolis), kurį laisvės kovotojai siekia uždegti, o Sargybinis saugo, kad tai nėjvyktų.

Veikėjų — devynetas; visi jie ryškūs, jų kalba skalsi, bet atsiekėta. Gal tik III veiksmo pokalbiuose vienur kitur norėtųsi, kad patriotinis patosas būtų labiau pridengtas.

Rašytoja Žemaitė A. Steponavičiaus medžio raižinys

Kaip jau buvo anksčiau rašyta, š. m. gegužės mėn. 31 d. suėjo 120 metų nuo mūsų literatūros klasikės Žemaitės gimimo. Sukaktis minima ir pavergtųjų tėvynėje ir laisvųjų pasaulio lietuvių.

Ekspozicijoje parodomi laisvės kovotojai: bevardžiai Jis ir Ji neša sužeistą partizaną Vienąužvisus. Priėję vakare rūmų griuvėsius, ilsisi. Išgirsta požemyje triukšmą, bet neranda, kas jį kelia. II veiksme išvystame šmėklas. Atrodo, jų tiek daug, tokie jie skirtingi, o ištikrųjų tik keletas: Korikas ("ekscelencija"), Lunatikas ("ministeris"), Sargybinis, Idiotas, Deputatė, Sekretorė. Deputatė (aliuzija į žinomą mūsų tautos atskalūnę) ieško savo motinos. Sargybinis atsiliepia, jog jos ponas jos motiną išvežęs. Sekretorė kalba apie savo mergytę. Sargybinis: Tu jos neturėjai. Ji nori pasmaugti Idiotą (buv. policijos viršininką) — šmėklą.

III veiksme sužinome, jog Idiotas buvo ją pamilęs. Ji nužudžiusi savo kūdikį ir gavusi 5 metus kalėjimo. Tuo tarpu Vienasužvisus atvedamas pas Koriką. Tariamasi jį pakarti. Bet Lunatikas teigia, jog pakartas jis būsiąs dar pavojingesnis. Verčiau jį reikią priversti jiems dirbti. Kai jie išeina pasitarti, Sekretorė ir Deputatė prašo Vienąužvisus užtarti jas pas Dievą: viena nužudžiusi savo vaiką, kita išdavusi savo motiną.

Žinoma, ne čia veikalo turinys: čia tėra viena jo detalė, nelyginant koks angeliukas garsiosios Šv. Petro ir Povilo bažnyčios lubose Vilniuje. Iš detalės numanu veikalo gyvumas ir turiningumas. Tragedijėtės pabaiga šviesi, nors ir po tiekos tragiškų paveikslų. Korikas paskelbia Vienąužvisus paleidžiąs, bet šis nenori nieko kito, tik laisvės. Tada Idiotas jį nuduria. Visi pranyksta. Jis ir Ji pabunda ir randa Vienąužvisus nesenia mirusį. Saulė teka. Švyturys padegtas. Šviesa, kuri užsidegė, yra laisvės simbolis.

Anatolijus Kairys

Veikalo kompozicija, Binkio žodžiais tariant, bent kiek naujoviškai nusiteikusio žiūrovo, atrodo, neapvils; už tat autorius nustebino pirmuosius savo skaitytojus sumaningumu. Sumanaus režisieriaus, dailininko ir įgudusių aktorių rankose veikalas turėtų atrodyti įspūdingai. Chicaga, N. Yorkas, o gal ir kiti miestai pajėgs jį ištempti.

Eldorado

60 psl. 3 v. drama yra sumegzta to paties Anatolijaus Kairio. Čia veikėjų tik šešetas, ir veikalas nesunkiai gali būti pastatomas ir suvaidinamas net ir mėgėjų. Patriotinis turinys čia paremtas ne tiek frazėmis, kiek veikėjų charakteriais. Jeigu aktorius neįsigilintų pvz. į pagrindinio veikėjo, senuko vaistinin-

(Nukelta į 6 psl.)

Šiame numery:

- Pigiausios atostogų kelionės.
- Biliūno liūdna pasaka kartojasi.
- Už ką premijuotas Anatolijus Kairys?
- Pasaulėžiūriniai biologinės chemijos aspektai.
- Pablo Casals festivalis Puerto Rico.
- Vysk. Pr. Būčys apie Kazimierą Jaunių.
- Petro Vaičiūno eilėraščiai.
- Žmogus kuria žmogui.
- Kultūrinė kronika.
- Spygliai ir dygliai.

Kertinė Parašte

PIGIAUSIOS, BET PRASMINGOS ATOSTOGŲ KELIONĖS

Atostogų savaitės prieš akis. Čia pat atsipalaidavimas nuo pabodusios ir varginančios, fizines ir dvasines jėgas išsemiančios kasdieninės rutinos. Vieni planuojam, ar jau ir pradedam vykdyti, kontinentinio bei šiaip pajūrinio ar paežerinio maršruto keliones, kiti, nepaslankesni ar pinigo mažiau turį, pasitenkinam ir statiška gamtos nuošaluma. O tokių, gal būt, yra daugiausia, ieškančių ne žaibinės dvidešimto amžiaus kelionės įtampos, bet ramaus poilsio, kur nors brėstančios vasaros gamtoje, prie tyvuliuojančių vandenų, toli nuo didmiesčio užimo, tyliai alsuojančioje laiko ramybėje. Pagaliau ir kelionių mėgėjai atostogines savaites visą laiką juk nepraleidžia vien tik greitkeliuose ir automobilyje. Vienai antrai dienai taipgi sustoja išskirtinai gražioje vietoje. Gi net ir paprastai nakvynei stabtelėjus, atsiranda viena kita valanda, kurią reikia kuo nors užpildyti.

Šia proga tad ir norėtume čia pabrėžti, kad atostoginis žmogaus atsišviežinimas, tai nėra tik koks nors tingus ir nirvaninis snūduriavimas smėlyje ar pavėsyje. Atostogos kaip tik yra labai patogus laikas paimti į rankas ir knygą, įsidėti ją į automobilį kelionėje, rasti jai vietos ant stalo vasarnamyje, neužmiršti jos net kaitinantis smėlyje bei pavėsiaujant po medžiu.

Knyga atostogose nė vieno nenuvargins, ir atostoginis poilsis nebus apsunkintas klausimu: ką čia dabar daryti? Su knyga atostogos nepavirs tik šimtaprocentiniu tinginiavimu, o taps prasmingu laiko praleidimu, kuriame randama tokia auksinė proga ne vien fiziniai, bet ir dvasiniai atsigaivinti.

Pagaliau su knyga rankoje, net ir nekeliaujant, atostogos gali virsti nuostabiausia kelione į egzotiškiausius žemės pakraščius, į lūžtvines praėjusio laiko epochas, į tyrus poezijos šaltinius, į filosofines gyvenamojo laiko platumas. Ir šitos prasmingos kelionės bilietas kainuos tik vieną kitą dolerį, tik tiek, kiek užrašyta įsigyjamos knygos viršelyje ar aplanke. O ir tas išmetamas knygai įsigyti doleris bus išleidžiamas ne vien tik kokiam grynai asmeniškam atostoginiam malonumui. Pinigu bus paremiama ir mūsų lietuviškosios knygos egzistencija ir sunkiai besiverčiančių leidyklų pastangos.

O tokių, palyginti pigių, kiekvienam lengvai įsigyjamų atostoginių kelionių bilietų — knygų, išėjusių pastaruoju laiku, yra gana gausus ir įvairus pasirinkimas.

Sakysim, jeigu jūs norite per porą dienų be jokio nuovargio nukeliauti nuo Šateikių Žemaitijoje iki Pacifiko pakrančių, ir dar tokių įdomių žmonių draugystėje, ir dar tokio romantiško 19 amžiaus pradžioj, kodėl nepaimti į rankas Kazio Almeno dvitomio romano "Upė į rytus, upė į šiaurę". Jeigu vėl norite iš praeities grįžti į šios dienos Amerikos prerijas ir į šių dienų jaunystės nuotykį, kodėl neperskaityti to paties K. Almeno novelių rinkinio "Bėgiai". O kaip įdomu pasižiūrėti iš literatūrinės perspektyvos į mūsų pačių čionykštį šios dienos ir artimos praeities gyvenimą. Reikia tik paskaityti Aloyzo Barono išleistąjį novelių pluoštą "Saulės grįžimas" ar Alės Rūtos romaną "Kelias į kairę". O ar gali būti geresnis laikas, kaip atostoginis, ramiai ir neskubant įsigilinti į filosofinės minties turinį. Tuo atveju vėlgi labai pravartu atskleisti kapitalinį, degančių šio laiko problemų kupiną Juozo Girniaus veikalą "Žmogus be Dievo" ar prof. Antano Maceinos "Niekšybės paslaptį". O čia pat vėl pasaulėžiūrinius lūžius žmogaus dvasioje smalsiai benagrinėjanti Stasio Ylos knyga "Dievas sutemose". Atostoginės aplinkos rėmai ir nuotaikos taipgi ypač gali tikti prie poezijos puslapių. Tikra dvasinė atgaiva tokiomis valandomis atsiversti tik ką išėjusį Antano Jasmanto rinkinį "Gruodas" ir visą eilę pastarojo meto kitų mūsų poezijos knygų. O kas norėtų to viso literatūrinio gero pasirankioti vienoje knygoje, tam labai parankus yra neseniai "Nidos" išleistasis literatūros metraštis "Pirmoji Pradalgė".

Pagaliau ir be čia greitosiomis suminėtų, kiek daug, gal būt, dar neskaitytų knygų iš ankstesniųjų metų. Visos jos kantriai laukia išvykos drauge su mielu skaitytoju į šios vasaros saulėtąsias atostogų dienas. Tad lietuviškoji knyga tebūna pats tikrasis bilietas įdomios mūsų atostoginės kelionės į kūrybinį ir nekasdieninį pasaulį, nešantį mums ne vien tik poilsio, bet ir dvasinio bei estetinio pilnumo bei minties gelmių. Knyga mūsų nuoširdžiai laukia pas šios dienos knygnešius — spaudos platintojus atskirose kolonijose ir gausiausiame lietuviškųjų leidinių platinimo centre — "Draugo" administracijoje. Tad nepamirškime pasiimti šio pinigine prasme pigiausios, bet dvasinio maršruto prasme pačios ilgiausios ir pačios prasmingiausios mūsų atostoginės kelionės bilieto — lietuviškosios knygos.

k. b.

PASAULĖŽIŪRINIAI BIOLOGINĖS CHEMIJOS ASPEKTAI

DR. VLADAS LITAS

Sugretinimas — biologinė chemija ir pasaulėžiūra — tur būt, kiekvieną nustebins: biologinė chemija ir pasaulėžiūra, gali atrodyti, yra dvi tarpusavy labai tolimos sritys. Tarp gamtos ir dvasinių mokslų paskutiniais trim šimtmečiais išsivystė gana didelis atstumas. Biologinė chemija ir pasaulėžiūra tuo būdu daug kam kelia nesuderinamumo įspūdį.

Siaura žmogaus galvosena, klaidingas klausimo statymas ir metodika tarp gamtos ir dvasinių mokslų išvystė didelį atstumą. Tarp gamtos ir dvasinių mokslų atstovų yra tarpusavio atšalimas: gamtininkai beveik nesidomi dvasiniais mokslais, dvasinių mokslų atstovai neieško atramos gamtos moksluose.

Bet senas griovys tarp gamtos ir dvasinių mokslų naujais laikais pradeda užsipildyti. Tam tikros jėgos eina prie šitų mokslų suartinimo. Šitos jėgos kyla iš dviejų šaltinių:

1. Gamtos mokslai dabar vis daugiau užgriebia dvasinių mokslų sritį. Dvasinių mokslų duomenys tuo būdu pasidaro tam tikra gamtos mokslų atrama.

2. Plati dvasinių mokslų sritis remiasi gamtos mokslų duomenimis ir metodais ir tik šitaip prieina prie savo problemų sprendimo.

Štai keli tarpusavio susipynimo pavyzdžiai. Filologija gali išspręsti daug klausimų elektroninių skaitytuvų pagalba, isotopai istorikams padeda nustatyti amžių, analitiniai chemijos metodai prisideda prie istorinių problemų sprendimo, biologinė chemija tiria dvasinę žmogaus būseną ir t. t.

Kiekvienas, tur būt, supras fiziologijos ir psichologijos sugretinimą: šitie mokslai vienas be kito nėra suprantami.

Gamtos mokslai vis daugiau duomenų perkelia į dvasinių mokslų sritį. Tarp gamtos mokslų ir pasaulėžiūros, pagaliau ir tarp specialių filosofinių ar teologinių klausimų anksčiau ar vėliau išsivysto tam tikras santykis. Šita padėtis yra pasiekiama tik po daugelio eksperimentų. Eksperimentai yra bendrų gyvosios ar negyvosios gamtos išvadų pagrindas. Tarp gamtos sričių nėra izoliavimosi, ir dėl to iš eksperimentų galima daryti bendras išvadas. Modernioji fizika daro tam tikro poveikio ir filosofijai. Gyvulių ir augalų evoliucijos principas yra biologijos ir pasaulėžiūros susidūrimo laukas.

Mūsų laikais tarp pasaulėžiūrinių problemų ir biologinės chemijos, kitų vadinamos biochemijos, išsivystė artimi kontaktai. Biologinės chemijos tyrimų laukas yra gyvas organizmas. Bet organizmas nėra tik cheminė mašina. Biologinė chemija yra biologijos ir medicinos pagrindas. Bet bendra organizmo problema yra biologijos ir medicinos sritis.

Biologinė chemija dabar daro negirdėto tempo pažangą: per paskutinį dvidešimtį metų ji priaugo nemažiau kaip 400%. Šitą mokslą kiekvieneriais metais praturtina daugiau kaip 50,000 eksperimentinių duomenų. Tur būt, nė viena biologijos problema negali būti išspręsta be biologinės chemijos. Biologinė chemija atidaro kelią į biologinę problemą. Medicininška diagnozė ir terapija daugiausia remiasi biologine chemija.

Organizmo gyvybės pagrindas yra cheminės gyvosios substancijos reakcijos. Celė kaip gyvybės pagrindas yra komplikuotas cheminis organizmas. Senas, bet kartu ir jaunas dėsnis: nėra gyvybės be cheminių reakcijų. Gyvybė yra komplikuotų cheminių reakcijų išdava. Cheminių reakcijų sustabdymas iššaukia organizmo mirtį. Bet cheminės organizmo reakcijos apima ir centrinę nervų sistemą. Centrinė nervų sistema yra dvasinių funkcijų aparatas. Biologinė chemija prieš save turi didelį uždavinį: iš gyvo organizmo izoliuoti visas substancijas gryna forma ir išaiškinti cheminę struktūrą. Kitas uždavinys yra nustatyti cheminių medžiagų tarpusavio veikimo santykius, ir reakcijų vyksmą. Cheminės organizmo reakcijos yra nuolatinės ir nedaro pertraukų.

Biologinė chemija, turėdama milžinišką eksperimentinių duomenų masę, be abejo, sudaro tam tikrą poveikį į mūsų pasaulėžiūrą. Šito mokslo sritimi yra ir pats žmogus. Eksperimentiniai biologinės chemijos duomenys gali skatinti spekuliatyvinę filosofiją problemas persvarstyti.

Gamtos mokslų filosofija 1774 metais sukūrė Vis vitalis, arba gyvybės jėgos dėsnį. Šitas dėsnis apėmė paslaptingas gyvosios substancijos jėgas. Gamtos mokslai anais laikais gyvosios gamtos jėgų suprasti neįstengė. Tik "gyvybės jėga", anų laikų mokslo duomenimis, kuria organines medžiagas. Organinių medžiagų sintezė už organizmo ribų nevyksta. Tik organizme gali susidaryti naujos organinės medžiagos. Bet F. Woehler, vokietis, 1828 metais sintetiniu būdu pagamino šlapalą. Sintetinio šlapalo pagaminimas sukrėtė Vis vitalis arba "gyvybės jėgos" dėsnį. Tolimesni sintetiniai organinių medžiagų junginiai šitą dėsnį visai sugriovė. Justus von Liebig 1852 metais šitaip pasakė: "Vokiečių gamtos filosofija yra apmiręs medis: gražūs lapai, puikūs žiedai, bet be vaisių".

"Gyvybės jėgos" dėsnis kiek ilgiau išsilaikė kita forma: tik gyva ir nesužalota celė turi "gyvybės jėgą" ir gali kurti naujas medžiagas. Celės užmušimas arba bent sužalojimas atima visą "gyvybės jėgą". Bet šitą įsitikinimą 1897 metais sugriovė E. Buchner. Mielės skaldo cukrų į alkoholį ir anglies dvidegin. Šitą skaldymą esą gali atlikti tik gyva mielės celė. Bet Buchneris sutrynė mieles ir išsunkė syvus. Šitie mielių syvai taip pat sukelia alkoholinį rūgimą. Tam tikri biocheminiai procesai gali vykti be gyvos celės. Pagrindinis reikalas yra fermentų izoliavimas ir sukoncentravimas. Fermentai, arba biokatalizatoriai, skaldo organines medžiagos. Gyva celė yra fermentų gaminimo priemonė. Buchnerio atradimas sukėlė gyvą susidomėjimą. Buchneris sugriovė Pasteuro tezę. Pasteuras šitaip tvirtino: komplikuotas cheminis procesas kaip alkoholinis rūgimas yra tik gyvos celės padaras.

Vokiečių Reichstagas 1877 metais išleido įstatymą: "Medžiagos, pagamintos cheminiu būdu, neturi patentų apsaugos". Šitas įstatymas ir dabar neprarado galios. Gali būti patentuojamas tik gamybos procesas, bet ne pati medžiaga. "Cheminio įstatymo" pagrindas šitaip atrodo: Gamta turi visas chemines medžiagas. Žmogus naujų medžiagų pagaminti negali. Gamtos mokslų uždavinys esą tik šitų medžiagų atradimas. Naujų medžiagų kūrimas yra už žmogaus galios ribų. Gamta mūsų chemikams gali pasiūlyti naujų ir pranašesnių priemonių. Žmogus negali pralenkti gamtos.

Šitas dėsnis mūsų laikais yra praradęs savo galią. Organinė mūsų laikų chemija priskaito maždaug 900,000 junginių. Pusė šitų junginių nėra gamtos padaras. Žmogus pasirodo didesniu chemiku kaip pati gamta. Senas žmonių galvojimas, kad žmogus negali pralenkti gamtos, pasaulėžiūriniu požiūriu yra klaida. Žmogus, Dievo apdovanotas protinėmis galiomis, turi prisidėti prie gamtos kūrimo ir jos apipavidalinimo.

Atrasti proistoriniai kaulai. Shippingport, Pa., smėlio ir žvyro bendrovės kasinėtojai rado milžinišką iltį, du dančiu ir kitus kaulus spėjamo proistorinio mastadono. Richard Thompson laiko 70 colių 100 svarų iltį gyvulio, kuris buvo, anot jų, indėnų medžiojamas prieš 18,000 metų. Keith Goodman, iš East Liperpool, Ohio, laiko vieną dantį.

Lietuvių meno galerija, pasivadinusi "69", Marquette Parke, Chicagoje. Nuotrauka V. Noreikos

Woehler ir Buchner biologinės chemijos atradimai turi pasaulėžiūrinę konsekvenciją. Mūsų laikais artimiausi ryšiai tarp biologinės chemijos ir pasaulėžiūros išsivystė gyvybės kilmės klausime. Šitas labai senas klausimas įeina į religijų sritį. Gamtos mokslai šiuo klausimu iš karto nesidomėjo. Gyvybė ligi Pasteuro laikų dažniausiai buvo kildinama iš negyvos gamtos. Kirmėlės ir musės esą atsiranda iš pūvančių medžiagų. Bet Pasteuras įrodė kitaip: gyvybė iš negyvos medžiagos neatsiranda. Gyvybės kilmės aiškinime yra trys koncepcijos:

1. Gyvybė antgamtiniu aktu yra sukurta.

2. Gyvybė, kaip atsitiktinumas, kilo iš negyvos gamtos. Kita koncepcija remiasi milžiniška laiko erdve.

3. Gyvybė yra lėto chemiško išsivystymo iš negyvos medžiagos išdava. Prieš kiek laiko atrodė populiari hipotezė apie gyvybės išsivystymą iš Kosmo. Mikroorganizmai su kosminėmis dulkėmis esą pasiekė žemę. Bet šita hipotezė tik nustumia klausimo aiškinimą. Iš kur gyvybė atsirado ant kosminių kūnų?

Pirmas ir antras gyvybės kilmės aiškinimo kelias — gyvybės sutvėrimas antgamtiniu būdu ir gyvybės kaip atsitiktinumo atsiradimas iš negyvos gamtos — lieka be eksperimentinio patikrinimo. Lėtas cheminis gyvybės išsivystymas iš negyvos gamtos kaip trečia prielaida dabar kelia gamtininkų susidomėjimą. Tarp žemės plutos susidarymo ir pirmosios vienacelės gyvybės pasirodymo praslinko bilijonas metų. Kelias, atvedęs iki pirmos gyvybės pasirodymo, šitaip atrodo:

1. Neorganinių junginių žemės paviršiuje susidarymas. Šitas periodas apima ir neorganinių anglies junginių susidarymą.

2. Organinių junginių kilimas iš neorganinių.

3. Organinių junginių išsivystymas iki gyvų sistemų.

Prieš pirmos gyvos celės atsiradimą žemės paviršius išvystė organinių anglies junginių. Tik šitaip gali būti suprantamas tolimesnis gyvybės išsivystymas.

Pirmykštė žemės atmosfera po žemės plutos susidarymo susidėjo iš vandenilio, metano, vandens garų, amoniako ir sieros vandenilio. Šita atmosfera iš erdvės praleido įvairius spindulius iki žemės paviršiaus. Kosminiai spinduliai žemės paviršiuje tuo būdu sukėlė įvairias chemines reakcijas. Šitų reakcijų išdava — pirmieji organiniai junginiai. Didelio energingumo organiniai junginiai krito į vandenį ir skendo į vandenynų dugną. Okeanų dugnas šitaip susidarė organinių junginių, įvairiai tarpusavy reaguojančių, susikoncentravimo vieta. Mūsų laikų eksperimentai šitą proceso modelį tik patvirtina. Pirmykštės atmosferos dujų mišinys, veikiamas tam tikrais spinduliais, pagamina gyvoms celėms reikalingų organinių medžiagų. Gyvybės pagrindas yra didelis organinių anglies junginių įvairumas. Vandenynų dugnas po ilgo laiko pasidarė įvairių organinių medžiagų surinkimo centras. Pirmykščiai anglies junginiai okeano dugne po tam tikrų procesų sudarė nukleino rūgštis ir baltymus. Okeanų dugne vyko primityvi medžiagų apykaita. Šita apykaita yra gyvos sistemos pradžia. Bet primityvi arba pirmykštė gyvoji sistema neturi individualinio apribojimo, pvz., celių membranos. Pirmykštė medžiagų apykaita yra patvirtinta eksperimentinių tyrimų. Primityvi ir atvira medžiagų apykaita milijonus metų ėjo prie celių membranos susidarymo ir organizmo išsivystymo. Bet biocheminiai tyrimai ligšiol dar neįrodė pirmosios celės susidarymo procesą.

Bendras vaizdas maždaug šitaip atrodo:

Kūrimo pradžia yra energijos sukrovimas į materiją. Tuo būdu susidarė periodinė elementų sistema iš maždaug 90 stabilių ir nestabilių atomo rūšių. Prie aukštos temperatūros susiformavo neorganiniai junginiai. Po atšalimo žemė apsitraukė kieta pluta. Tada prasidėjo anglies gadynė. Anglis, kaip nepaprasto aktyvumo elementas, užima centrinę periodinės sistemos padėtį. Anglies atomas lengvai jungiasi su kitais elementais, ir taip susidaro milžiniška organinių junginių eilė. Žemės paviršius organinių junginių išsiplė-

(Nukelta į 4 psl.)

SOUTH CENTER OPTICIANS
Joseph Sajdak, optikas
2743 W. 55th Street
Telefonas 778-3050

Valandos: pirm., ketv. 12 v. r. iki 9 v. v., antr., treč., penkt. 9:30 v. r. iki 6 v. p. p., šešt. 10 v. r. iki 4 v. p. p.
Geri akiniai — greitas patarnavimas ir pataisymas.
MŪSŲ SPECIALYBĖ — AKINIAI PAGAL RECEPTĄ.
Didelis pasirinkimas modernių stilingų rėmų.

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. bandažai, Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29. Ill.
Tel. PRospect 6-5084
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telef. WAlbrook 5-5076

Res. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PRospect 8-1717
Resid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais ir penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Tel ofiso HE 4-5849, rez. 388-2232
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Tel. ofiso HE 4-5758; rez. HI 5-3228
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9, val., penktad. 10 v. r. iki 9 v. v., šeštad. 10 v. r. iki 1 v. popiet. Ligonius priima pagal susitarimą

Ofiso 735-4477; Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670.
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šešt. 12—3 v. p. p.
Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIŪS
JOKŠA
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirm., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-6000, res. GA 8-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad ir šešt. uždaryta.

Tel. GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius, uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
VAL.: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2—4 ir 6—9 ir pagal susitarimą

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12—4 p. p., 6:30—8:30 val. vak. Šeštad. 12—4 val., trečiad uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. išskyrus trečiadienius. Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ ir VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p.p.
Ofiso tel. RE 7-1163.
Res. tel. 239-2919.

Ofiso PR 8-7773, Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIONAS
CHIRURGAS
2858 West 63 str.
Valandos: pirmad. ketvirt. 5—8 antrad., penkt. 1—4.
Priimėja tik susitarus.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šešt 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadieniais uždaryta

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Tel.ef. ofiso: PUllman 5-6766
Namų: BEverly 8-3946
Priėm. val.: kasdien 6-8 v. v., šešt. 1-3 p. p. ir treč. uždaryta.

Tel. CE 6-0720 arba 283-4600
DR. C. K. PAULIS
Diagnostika ir Vidaus Ligos
Monroe Building, Suite 709
104 South Michigan Avenue
Valandos susitarus telefonu.

Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-7691
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1—9 p. p.
Išskyrus trečiadienį

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 South Kedzie Avenue
Tik pirmadieniais ir ketvirtadieniais VAL. nuo 2 iki 7 val. vak.
Aptarnauja tik senuosius pacientus. Naujų nebepriima.

TEL. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINĖS LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: Pirmad., antr., ketv., penkt nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. Rudokas, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7331
VAL.: 1 val. p. p. iki 8 v. v. kasdien trečiadieniais uždaryta; šeštadieniais nuo 10 v. r. iki 1 v. popiet.

Rez. tel. PR 9-6730.
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslės ir šlapumo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st. St. (71-os ir Campbell Avenue kampas), tel. 776-2880.
Valandos pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

Ofiso telef. CLiffside 4-2896
Resid. telef. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
4644 So. Ashland Avenue
Valandos kiekvieną dieną 2—4 ir 6—8 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta, priimama pagal susitarimą. Sekmad.: 2 v. — 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt., nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2—4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6198
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priimėja ligonius tik susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 p. p.
Treč. ir šešt. uždaryta
Atostogose

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
specialybė: AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v.
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiaidieniais uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8.
Šeštad. nuo 2 iki 4 v. Treč. ir sekm. tik sklubiais atvejais ir susitarus

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v.
Treč. ir šeštad. pagal sutartį.

PABLO CASALS FESTIVALIS PUERTO RICO

B. CIPLIJAUSKAITĖ

Pirmojoje birželio pusėje Puerto Rico pradeda matytis neįprastai atrodančių ir keistai besielgiančių turistų: jie neapsikarstę foto aparatais, net ir praėjus dviem savaitėm vis tokie pat "išbalę", kaip ir pirmą dieną, o daugelis net nežino, koks pliažas yra pats įmantriausias, kokiam restorane sumaišomas skaniausias punšas. Tom dienom ir taksistai turi progos pasukinėti mažiau važinėtais keliais: vietoj į Dorado Beach ar Caribe Hilton, dažnam tenka pasukti konservatorijos ar universiteto link. Tačiau ir čia naujai atvykusieji skiriasi nuo tingaus atostogautojo: daugelis jų kantriai laukia autobuso ir leidžiasi nuotykingon kelionėn iš vienos miesto dalies į kitą, nuo kalvos ant kalvos, klausydami įvairiausių šnekaus kaimyno pasakojamų istorijų.

Šie keistuoliai: Pablo Casals gerbėjai, ne vienas iš jų praleidžiantis savo atostogas Puerto Rico jau aštunti metai maestro organizuojamo festivalio metu. Saule nudegti jiems nėra kada: nuo ryto iki vakaro sėdi auditorijoje, stebėdami, kaip kelių repeticijų metu sukuriama simfonija, lygindami jų gerbiamo Pablo Casals būdą bei techniką su pakviesto dirigento priėjimu prie to paties kūrinio, persimesdami keletu žodžių su orkestrantais ar solistais. Pertraukų metu jie dalinasi įspūdžiais su kitais, kasmet ten sutinkamais, muzikos mylėtojais, pasakoja apie metų bėgyje įvykusius jų gyvenamoj vietoj koncertus, planuoja kartu lankyti kitus festivalius.

Casals dvasia visus sujungia, ir jei dažnai nuomonės nesutinka, vertinant solistus, nei vienas neabejoja Maestro pateikiama interpretacija. Tikru išgyvenimu tampa jo stebėjimas: 88 metų senukas, kuris prieš išeidamas scenon, kartais atrodo visai išsekęs ir užmerktom akim atsakinėja į klausimus, atsistojęs prieš orkestrą, staiga atjaunėja ir didingais mostais visus priveda prie susikaupimo. Visas jo veidas prašvinta šypsena, kuri užkrečia orkestrą: išvydus jį, sužiba kiekvieno instrumentalisto akys, ir jaučiama bei regima, kad jis dar niekad su tokiu užsidegimu negrojo.

Festivalio orkestras tikrai nepaprastas. Suvažiuoja jie tom keliom savaitėm iš visų Amerikos kampų bei kampelių, tačiau jau pirmosios repeticijos metu groja taip, lyg visą amžių būtų tik šį sąstatą pažinę. Ne vienas iš jų žinomas kaip solistas; daugelis priklauso patiems geriausiems orkestrams; koncertui diriguoti buvo pakviestas Leonard Bernstein. Visi jį New Yorke girdintys buvo maloniai nustebinti: repeticijų bei koncerto metu jis pasirodė žymiai subtilesniu, žymiai daugiau sugebančiu, negu "New York Philharmonic" koncertuose. Atsisveikindamas su Maestro, jis atsiduso: "Su tokiu orkestru man ir New Yorke būtų nesunku dirbti".

Įdomu stebėti taip pat ir skirtumą tarp solistų bei jų elgsenos koncertuose. Tai ypač išryškėjo Yehudi Menuhin ir Rubinstein atvejuose. Pirmasis tiek repeticijose, tiek koncertuose kukliai stovėjo; nuostabos bei pagarbos pilnomis akimis sekdamas mažiausią dirigento judesį, kartais simpatiška šypsena paskatindamas orkestro smuikininkus, visiškai atsidavęs interpretuojamai muzikai. Kam yra tekę jį girdėti išpildant Beethoveno koncertą smuikui su Ormandy ar Furtwaengleriu, sunku buvo įtikėti, kad jį įmanoma dar geriau sugroti. Tačiau ir čia pasirodė, kad niekam nėra ribų: nutilus paskutiniams garsams, keletą akimirksnių salėje buvo tylu, ir tik paskui, lyg atsikvošėdami iš sapno, visi pradėjo aistringai ploti. Preciziškumas, virtuoziškumas, sujungti su stebėtinu švelnumu bei įsijautimu, publiką kuriam laikui buvo perkėlę į tyriausios muzikos sferas.

Visai kitokiu pasirodė Rubinsteinas, daugeliui jau seniai pažįstamas kaip arogantiškas virtuozas. Nemaloniai paveikė pirmą kartą aštuonerių metų laikotarpyje pastatytas reikalavimas neįsileisti niekieno į salę repeticijų metu. Dar stipresnę reakciją iššaukė jo kategoriškas uždraudimas perduoti koncertą per televiziją. Pačių koncertų metu jautėsi įtampa tarp orkestro ir solisto, kuris visiškai neįsijungė festivalio dvasion. Jo atliktas Mozarto koncertas fortepijonui Nr. 20 nuvylė visus, ir tik Beethoveno koncertuose išvystytas virtuoziškumas atstatė jo reputaciją.

Festivalio programa visuomet gana klasiška: Bach, Mozart, Beethoven, Brahms. Bent vienas vakaras (šįmet iš viso teduoti septyni koncertai) skiriamas kamerinei muzikai, o paskutiniam dažniausiai atliekama kokia nors oratorija ar choralinis veikalas. Šįmet parinktas Haendelio "Mesijas"' kur ir vėl aiškiai buvo patirta, kokios įtakos koncertui turi vieno žmogaus dvasia. Nutarta pabandyt jį pastatyti, talkininkaujant vietiniam, tik prieš pusę metų sutvertam konservatorijos chorui. Jo repeticijose dalyvavusieji į paskutinį koncertą ėjo labai skeptiškai nusiteikę: iki paskutinio vakaro jis skambėjo labai silpnai, nedisciplinuotai, nemeniškai. Tačiau Maestro dvasia ir čia laimėjo: koncerto metu choras staiga įgavo galios bei išraiškos, išnyko visi nedarnumai, ir paskutinis vakaras praskambėjo tokioj pat pakilioj nuotaikoj, kaip visi kiti. Nors dėl veikalo ilgumo jis baigėsi tik apie vidurnaktį, balsams nutilus, niekas nesiskirstė, ir atrodė, kad ovacijos tęsis per visą naktį. Džiaugsmu ir jaunatve švitėjo Maestro veidas; džiaugsmu perpildyti atrodė ir orkestro bei choro dalyviai. Tik žiūrovai skirstėsi kiek susimąstę ir nuliūdę: ir vėl turės laukti ištisus metus, kad galėtų sugrįžti ton nepakeičiamon atmosferon, kur keletą savaičių gyvenama ir kvėpuojama tik muzika, ir kur kiekvieną dieną turima privilegija matyti bei girdėti vieną iš didžiausių šių dienų muzikų.

Pablo Casals

tačiau, pasibaigus festivaliui, atsisveikindami su Maestro, kuris juos išlydi aerodrome, jie sujaudintu balsu prašo, kad jiems būtų leidžiama sugrįžti sekančiais metais. Pasak jų, tik šių savaičių bėgyje jie jaučiasi tikrais muzikais, kiekvieną dieną save mato daugiau subrėstančiais. Visa tai išplaukia iš ypatingo Casals elgesio su savo "pavaldiniais": visų pirma jis juose mato žmogų ir kreipiasi į kiekvieną, kaip į atskirą ir pilnutinį asmenį. Po vieno ypatingai daug ovacijų sukėlusio koncerto Casals su išdaigiška besidžiaugiančio berniuko šypsena jiems dėkoja: "Mes visi žinojom, kad jūs tobuli profesionalai, tačiau ką tik jūs įrodėt, kad jūs esate ir pagarbos verti meninininkai".

Šįmet, kaip svečias, vienam

PETRAS VAIČIŪNAS

GYVENIMO PRELIUDAI

*

Ir erdvės žvaigždes aš tiksliai suskaičiuoju.
Ir žemės ribas nesunku man surasti.
Išmokau ir žiedu gėrėtis skaisčiuoju...
O širdj, ar tu ją išmokai suprasti?

*

— Nuskaidrusi žeme, ir kam tu taip gražinies
Pavasario saulėj pražydusia vasara?
Atsėlins ruduo, kaip žmogus tas be sąžinės...
— Ir jam aš gražėsiu nors šaltryčio ašara.

*

Koks didelis džiaugsmas užbaigusiam darbą
Sėdėti pastogėj su kepalu rankoj
Ir valgant klausyti, kaip lietlašiai barba,
Kaip vėjas ant stogo atoplaišą tranko.

*

Norėdamas laimei per petį paploti,
Išvaikščiojau žemės aš ilgį ir plotį,
Ir, tik jau namolio bebaigdamas kelią,
Išvydau, kad laimė vartus jau man kelia.

*

Ir, gimstant gyventi, mus ašara lydi,
Ir, žengiant į karstą, — taip pat ji palydi...
Bet kol tu nuo lopšio keliauji lig karsto,
Ar dienos gėlių tau po kojų nebarsto?

*

Begrįžtančių paukščių prižadintas lauke,
Sakyk, ar matai tu, kaip upė ta plaukia,
Kaip, uolą pribėgus, į aukštį ji tyška,
Kaip neša jos bangos ir saulę, ir mišką?
Ak lauke, ir tu juk gyvent atsikėlei!
Vėl varpom šnarėsi, pražys vosilkėliai...
Girdi, ką sakau tau, pavasario lauke? —
Vėl upė be ledo, vėl jūron ji plaukia!..

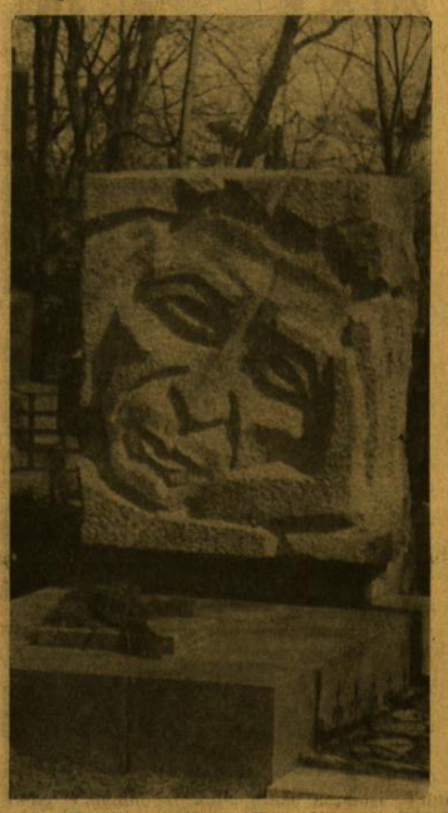

Petro Vaičiūno antkapis Rasų kapuose, Vilniuje

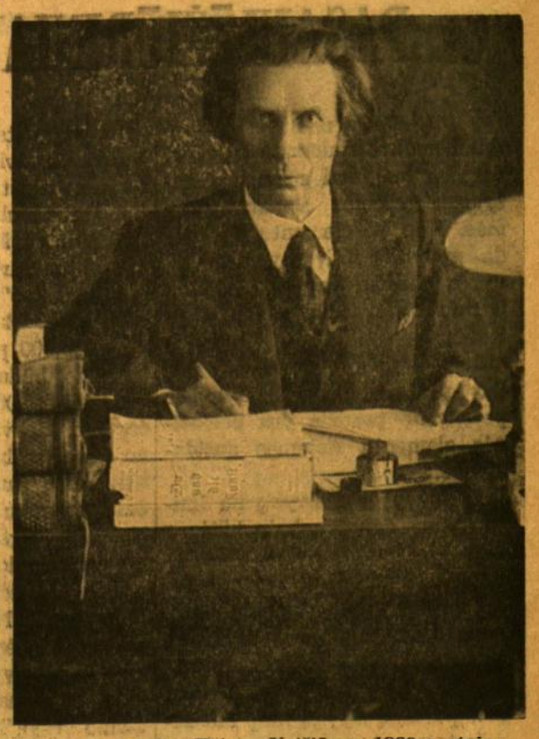

Rašytojas Petras Vaičiūnas 1939 metais

*

Kaip sodas ne kasmet mums derlių veda,
Taip ne kasdien ir dainius kuria dainą.
Kaip upė tik patvinus aižo ledą,
Taip žemėn ne vergaut daina ateina.

*

Daina sudainuota..... Tuoj liausiu judėjęs...
Nutilsiu kaip kanklės, prabilt negalėsiu...
Ak, ne! Jei tėvynėj po žemėm gulėsiu,
Ak, oro!.. Dek žvakę!.. Nėr širdžiai kuo plakti..
Globt žemę ir žmogų... Sudegt man šią naktį!..
Garbė tau per amžius užgeseęs poete,
Kad žemę ir žmogų šaukei tu mylėti, —
Tariau aš vos girdint ir uždegiau žvakę,
Nors švietė pro langą naktis žvaigždžiaakė.

*

Ak spindinčios žvaigždės, kaip jūs vis negasios,
Taip man negyventi be degančios dvasios!
Kaip jūs neužblėstat tamsiausiąją naktį,
Taip manajai širdžiai gyvybiškai degti,
Kad, amžių glūdybėn dienų išlydėtas,
Palikčiau toks pat vis, kaip šiąnakt, žvaigždėtas.

*

Vėl, akį nušluostęs, su saule kalbuosi,
Ką žemės gyvenimo ašarai duos ji,
Kad ši, kaip rasa ant gėlių nelytėtų,
Žmogaus akyje vien džiaugsmu tik švytėtų.

*

Pavasaris žemę gėlėm apipynė,
O aš kuo papuošiu save ir tėvynę,
Kad jai ko skolingas prieš mirtį nelikčiau,
Kad, nakčiai atėjus, be skausmo užmigčiau?

Petras Vaičiūnas, žymus lietuvių poetas ir dramaturgas, jeigu dar gyventų, tai š. m. birželio 27 d. būtų sukakęs 75 metų. Rašytojas mirė 1959 m. Yra išleidęs visą eilę poezijos knygų. Kai kurie jo eilėraščiai vėliau buvo tapę populiariomis dainomis. P. Vaičiūnas taipgi yra produktingiausias nepriklausomybės laikotarpio dramaturgas, scenai davęs net 11 savo veikalų. Pastaraisiais gyvenimo metais, jau sunkiai sirgdamas, parašė nepaprasto skaidrumo eilėraščių ciklą "Gyvenimo preliudai". Kai kuriuos jų čia pateikiame ir mūsų skaitytojams.

Vysk. Pr. Būčys, MIC

APIE KAZIMIERĄ JAUNIŲ

Iš atsiminimų, užrašytų prof. Z. Ivinskio 1950 metais ir spaudai parengtų J. Vaišnoros, MIC. Atsiminimus atskira knyga išleidžia kun. V. Puidokas

Kun. Kazimieras Jaunius iš Žemaičių vyskupijos buvo gimęs Lembo kaime Žemaitijoje 1849 m. Baigęs Žemaičių seminariją, jis drauge su Petru Kriaučiūnu studijavo Dvasinėje akademijoje Petrapilyje ir tada pasitaikė, kad jis prof. Muelleriui atkreipė dėmesį į jo padarytąją klaidą. Dar prieš tapdamas akademijos profesorium, kun. Jaunius profesoriavo Kaune Žemaičių seminarijoje. Tarp kitų dalykų jis ten dėstė lietuviškai homiletiką ir labai įsigilino į lietuvių kalbos tyrinėjimus, kuriuos jis darė, sutardamas su kai kuriais pirmaeiliais Vokietijos mokslininkais. Savo žinias apie kun. Jaunių aš esu atspausdinęs to žmogaus mirties proga 1908 m. "Viltyje" ir "Draugijoje".

Jaunius, dėstydamas homiletiką Kauno seminarijoje, labai atsidėjęs tyrinėjo lietuviškąsias tarmes, pasinaudodamas klierikų nurodymais, nes klierikai buvo iš įvairių Lietuvos vietų ir gerai mokėjo savo tarmes. Keletas Jauniaus straipsnių apie lietuviškas tarmes buvo atspausdinti oficialiame Kauno gubernijos leidinyje "Pamiatnaja knižka Kovenskoj Gubernii". Kadangi lietuviškos raidės buvo draudžiamos, tai tam tikrus terminų skirtumus tuose straipsniuose autorius išreikšdavo raidėmis virš eilutės: kai kada būdavo net keletas laipsnių tų raidžių, iškilusių aukščiau už eilutes. Klierikų naudai prof. Jaunius parašė lietuvių kalbos gramatiką, bet ji liko neatspausdinta. Klierikai ją arba nusirašydavo vienas nuo kito, arba susitarę šapirografu pagamindavo keletą egzempliorių susyk.

Nežinia dėl kokių priežasčių prof. Jaunius neteko malonės Kauno vyskupijos kurijoj. Tada vysk. Mečislovas Paliulionis buvo Žemaičių vyskupu. Jaunius, gavęs savo vyskupo leidimą, persikėlė į Mohilevo arkivyskupiją ir, pačiam prašant, buvo paskirtas Kazanės katalikų klebonu. Jo prašymo ten skirti priežastis buvo ta, kad Kazanės universitete lyginamąją kalbotyrą tuomet dėstė prof. Aleksandrovas, asmeninis Jauniaus bičiulis. Jųdviejų draugavimo priežastis buvo kalbotyros mokslas. Bebūdamas klebonu Kazanėje, kun. Jaunius apsirgo šiltine. Pasitikėdamas savo sveikatos stiprumu, jis manė nepasiduosiąs ligai ir ne tik nesigydė, bet nė neatsigulė. Kviečiamas pas ligonį, gana toli sirgdamas važiavo geležinkeliu. Bevažiuojant jąm ėmė rodytis, kad telegrafo stulpai yra žmogžudžiai, pasiketinę jį nužudyti. Turėdamas revolverį, jis ėmė per langą šaudyti į tuos stulpus. Buvo žiemos metas. Žinoma, revolverį iš jo atėmė ir jį patį nugabeno į ligoninę. Liga buvo be galo sunki, bet kun. Jaunius išgijo, tačiau kenksmingos ligos pasėkos liko. Dažnai kun. Jaunių apnikdavo haliucinacijos. Savo kambaryje būdamas, jis matydavo išsižiojusių liūtų ar kitų baisių žvėrių, betykančių jį sudraskyti. Jis žinodavo, kad tai haliucinacija, bet šiurpus jausmas dėl tos žinios neišnykdavo. Antroji tos ligos pasėka buvo atminties iškrypimas, sujungtas su valios pakrikimu. Užmiršdavo dalykus, kuriuos tuo laiku reikėdavo atsiminti, pvz. užmiršta nueiti į pamoką, mišias belaikant, nepajėgia ištarti konsekracijos žodžių ir pan. Bet tų iškrypimų niekad nepasitaikydavo kalbotyros srityje: čia jis liko genijus. Lygiai liko proto gabumas su nepaprasta atminties šviesa.

Paskirtas graikų kalbos lektorium akademijoje, įžanginę paskaitą jis pasirinko apie graikų kalbos aoristo kilmę. Tą paskaitą jis skaitė teologijos auditorijoje. Visi studentai susitelkė į tą auditoriją. Tuo pačiu laiku kitoje auditorijoje turėjo būti prof. Chižniakovo mūsų kursui rusiška paskaita. Mano draugų dauguma, pasisakę einą paklausyti Jauniaus paskaitos, paskyrė mus kelis liktis Chižniakovo paskaitoje. Taigi aš Jauniaus paskaitos negirdėjau. Rusiškai paskaitai pasibaigus, mes, kurso deleguotieji jos klausytojai, nuėjome pas teologijos auditorijos duris, kurios buvo praviros, kad nepritrūktų oro sausakimšai prisigrūdusiems Jauniaus klausytojams. Jis dar tebekalbėjo. Mes, žiūrėdami į jo klausytojų veidus, matėme, kad draugų visas dėmesys paskendęs profesoriaus mintyse. Praėjo keliolika minučių virš paskaitos nustatyto laiko, kada Jaunius baigė kalbėti. Kalbėjo lotyniškai. Pabaigus paskaitą, pasigirdo neapsakomas audringas plojimas. Prieš tai studentai niekad neplodavo net ir geriausiems profesoriams paskaitose. Tas plojimas susidarė savaime ir plojantieji nepasijuto laužą akademijos nusistovėjusį paprotį.

Vienas klausytojas lenkas, išėjęs į rekreacijų salę, nepaprastai dideliais žingsniais ėmė vaikščioti po tą salę ir, mosikuodamas rankomis, garsiai šaukė įvairius žodžius, reiškiančius nepaprastą susijaudinimą, kur pasitaikė net keiksmažodžių. Man tas pasirodė juokinga, ir užėjo noras dar labiau paerzinti susijaudinusį kolegą. Priėjęs prie įsikarščiavusio draugo, aš paklausiau: "Ką tas Jaunius tenai jums plepėjo?" — ir turėjau skubiai pasišalinti, kad negaučiau į kuprą ar dar blogiau. Įsikarščiavęs klausytojas į mano klausimą reagavo smarkiau, negu į šventvagystę. Kiti ramesni klausytojai stebėdamiesi kalbėjo, kad yra nepaprastas dalykas apie graikų kalbos aoristo kilmę kalbėti daugiau kaip valandą ir nenusibosti klausytojams: tai tiesiog stebuklas!

Jaunius turėjo ypatingą dovaną apie nuobodžiausius gramatikos dalykus kalbėti kai kada tris valandas ir nenusibosti. Tai aš patyriau kiek metų vėliau, kada pats tapau tos akademijos profesorium ir užeidavau pas Jaunių bet kokiu reikalu, o kalba tuojau nukrypdavo į jo mylimąją kalbotyrą. Veikiai atsirado akademijoje studentų būrelis, kuris dažnai užeidavo pas Jaunių, domėdamiesi įvairiais kalbotyros klausimais.* Bet būrelis netrukus pakriko dėl to, kad profesorius užmiršdavo, kada susirinkimas turi įvykti, o atėjusieji pas profesorių studentai rasdavo jo duris užrakintas, jokiomis priemonėmis neatidaromas.

Savo laisvalaikį prof. Jaunius praleisdavo miesto parke, vad. "Na Peterburgskoj storonie", tarp mažų vaikų. Jie pulkais jį apnikdavo. Tiesa, jis dažnai jiems dalindavo saldainių, bet jam buvo įdomus vaikų klegesys, kuriame jis kartais išgirsdavo kokį nors nepaprastą išsireiškimą, žodį, posakį. Tais laikais Petrapilyje Anglijos ambasados koplyčioje buvo diakonas (jo pavardės jau neatsimenu), taipgi kalbotyros specialistas. Su juo Jaunius dažnai susitikdavo ir abu daug laiko praleisdavo, kalbėdami apie kalbos klausimus. Betgi Jaunius niekad neužmiršdavo, kurią dieną ir kurią valandą Petrapilio universitete būdavo neofilologų būrelio susirinkimas. Tuose susirinkimuose jis visada dalyvaudavo. Oficialiai paskaitai pasibaigus, susirinkimas ilgai užtrukdavo virš nustatyto laiko, nes visi būrelio nariai susitelkdavo aplink Jaunių, kuris kiekvienu atveju turėdavo ką nors naujo ir įdomaus pasakyti ir diskusijas užvesti, kad laikas visiems prabėgdavo nejučioms. Jauniui mirus, ir man teko būti to neofilologų būrelio posėdyje Petrapilio universitete. Tas posėdis buvo pašvęstas Jauniaus paminėjimui. Tada paskaitą skaitė prof. Baudoin de Courtenay. Jo paskaitos turinys: Kazimieras Jaunius buvo kalbotyros žinovas ne tik genialus, bet ir tiesiog fenomenalus.

Kurį laiką Jaunius tvarkingai dėstė savo pamokas. Paskui, kun. Pranaičiui 1902 m. išvykus į Taškentą, Jaunius paėmė ir hebrajų kalbos dėstymą. Bet ilgainiui Jauniaus atminties keistumai ėmė vis labiau reikštis, jam kildavo skrupulų ypač dėl mišių laikymo, ir todėl dažnai mišių visai nelaikydavo. Neatsimenu, kuriuo laiku, bet rodos 1906 m. Jaunius ištisą porą metų nė karto neatėjo į pamokas. Akademijos vadovybėje kilo klausimas, kas daryti, nes kai kurie studentai net hebraiškų raidžių nepažino. Atstatyti prof. Jaunių buvo nepatogu, o samdyti kitą — nebuvo lėšų. Galų gale rasta išeitis: per katalikų Kolegiją suteikti Jauniui tiek žymią emeritūrą, kad jis turėtų iš ko ramiai gyventi be jokių pareigų. Rektoriui tą pasiūlymą pateikus Kolegijai, jai pritarus ir tikybų departamentui patvirtinus, tatai pranešta Jauniui, ir jis tuojau atsisakė iš profesoriaus pareigų akademijoje. Jaunius mirė 1908.II.25, eidamas 59-tus amžiaus metus.

Kaip Jaunius prisidėjo prie lietuvių spaudos atgavimo, aš esu rašęs gana plačiai lietuviškoje spaudoje: "Viltyje", "Draugijoje". Jam ir man esant akademijos profesoriais, nuo Velykų pirmosios dienos iki tos savaitės ketvirtadienio visi profesoriai drauge susirinkdavo valgyti į bibliotekos įžanginę salę. Tada ateidavo ir Jaunius. Čia mokėdavo tiek visko pripasakoti, kad tos savaitės penkias dienas bemažko jis vienas šnekėdavo, o visi kiti su didžiausiu dėmesiu klausydavo. Turėjo nepaprastą konversacijos dovaną.

Atsisakęs iš profesorių, Jaunius gyveno privačiame bute, nusisamdęs vieną kambarėlį prie vokiečių šeimos, kurios šeimininkė gamindavo jam valgį. Jaunius mirė staiga. Dar penktadienį aš linksmai su juo šnekučiavau, įsitikinęs, kad jis yra visiškai sveikas. Sekančio antradienio rytą jo šeimininkė atbėgo pas mane pranešdama, kad jos įnamis mirė. Nebuvo kas

(Nukelta į 5 psl.)

* Žiūr. Būčys P. kun.: Aprašymas Jauniaus dokumentų, esančių Peterburge Mohylevo Metropolijos raštinėje ir Dvasiškosios Katalikų akademijos archyve (Vadovas, 1909 t. IV, 253-260 p.)

PASAULĖŽIŪRINIAI BIOLOGINĖS CHEMIJOS ASPEKTAI

(Atkelta iš 2 psl.)

timui sudarė tinkamas sąlygas. Anglies junginiai sudarė primityvias gyvosios sistemos formas. Nuo šio elemento prasideda gyvybės išsivystymas. Gyvybės medžio augimas vyksta ir mūsų laikais. Iš to eina trys išvados:

1. Gyvybės išsivystymo kelias yra prievartinis. Gyvybės potencialo pradžia yra periodinės elementų sistemos susidarymas.

2. Gyvybės išsivystymo linija apima daugiau kaip bilijoną metų ir tęsiasi dabar. Vystymasis vyksta toliau. Žmogus nėra išsivystymo atbaigimas. Žmogaus kūno tobulumas ir dvasiniai sugebėjimai darys pažangą.

3. Gyvybė ant kitų planetų prie panašių sąlygų kaip ant žemės taip pat gali išsivystyti.

Tarp biblinio gyvybės sukūrimo ir biocheminių tyrimo išvadų esą neva didelio nesuderinimo. Šitas priekaištas yra nesusipratimas. Gyvybės atsiradimas iš sukūrimo nėra gamtamokslinė istorija. Gyvybės sukūrimas yra tik tam tikro panašumo paveikslas. Šito paveikslo yra visai kitas lygis. Biblinis gyvybės sukūrimas nėra gamtos mokslų pagrindas. Biocheminis gyvybės kilmės tyrimas sudaro kiek kitokį pasaulėžiūrinį aspektą. Gyva sistema išsivystė iš negyvų organinių junginių. Šitas kelias truko daugiau kaip bilijoną metų. Staigus pirmykštės celės atsiradimas vargiai yra patikima prielaida.

Bet ir kūrimo akto prileidimas yra galimas tik po tam tikros korektūros. Gyvybės išsivystymas yra ilgas ir nuolatinis biocheminis procesas. Gyvybės sukūrimas negalėjo būti staigus aktas. Staigus gyvybės sutvėrimas vargiai gali rasti vietos tarp šitų procesų, kitaip pasakius, šitų procesų kely. Kūrimo aktas nėra tik pirmykštės celės sutvėrimas. Pats gyvybės principas Visatos plane yra sukurtas dar prieš materijos atsiradimą. Biocheminis gyvybės išsivystymo kelias yra kūrimo plano tapimas realybe. Šitas planas eina tam tikrais cheminiais periodais. Kiekviename periode yra tam tikros cheminės srities dominavimas. Evoliucijos principas yra kūrimo plano realizavimas. Biocheminis gyvybės išsivystymo kelias yra gamtos dėsnių veikimo išdava. Šito kelio aiškinimas yra ne kas kita, kaip kūrimo plano atpažinimas. Gyvybės kilmės problema negali praeiti pro nukleino rūgštis. Genai arba paveldėjimo vienetai yra nukleino rūgščių molekulės. Cheminės genų struktūros išaiškinimas yra didelis šio šimtmečio laimėjimas. Šita tyrimų sritis dabar vadinasi chemine genetika. Genetika yra ne kas kita kaip biochemija.

Gyva sistema yra nuolatinio medžiagų tekėjimo išdava. Begalinė cheminių reakcijų srovė eina prie vieno prasmingo tikslo. Medžiagų statymo ir ardymo procesai, energijos sunaudojimo ir energijos gaminimo reakcijos, augimas ir dauginimasis sudaro tam tikrą visumą. Komplikuotą celės chemizmą tvarko tam tikros medžiagos — organizatoriai. Šita problema yra cheminės genetikos pagrindas. Klasikinė genetika, pasiremdama netiesiogine metodika, išaiškino paveldėjimo dėsnius. Biochemija tiria cheminę genų struktūrą. Tuo būdu darosi suprantamas cheminis genų veikimas. Paveldėjimo perdavimas iš generacijos į generaciją yra dviejų makromolekuliarinių nuk leino rūgščių (Ribonukleininės — DNS ir Desoxyribonukleininės — RNS) veikimo išdava.

Nukleino rūgštys daugiausia sutinkamos celės branduolio sudėty. Šitos rūgštys skatina fermentproteinų sintezę. Fermentproteinai varo beveik visą celės medžiagų apykaitą. Cheminė nukleino rūgšties prigimtis yra gana paprasta: penkios azotingos bazės, dvi cukraus rūšys ir fosforo rūgštis. Šitų elementų santvarka nulemia paveldėjimą. Nukleino rūgšties elementų perstatinėjimai ir gretinimai ("cheminis raštas") sudaro dideles galimybes. Žmogus turi maždaug 40,000 paveldėjimo vienetų. Tuo būdu 40,000 nukleino rūgščių! 40,000 nukleino rūgščių turi kiekviena žmogaus kūno celė. Azotingų nukleino rūgšties bazių santvarka yra celės baltymų struktūros pagrindas. Nukleino rūgščių raštas turi tik keturias raides — keturis įvairius nukleotidus, iš kurių susidaro ilgos DNS ir RNS grandinių molekulės. Nukleino rūgštyse yra gyvybės planas. Šitas gyvybės planas specialiomis nukleino rūgščių ypatybėmis iš tėvų ir pirmtakūnų pereina į naujas kartas. Nukleino rūgšties makromolekulė turi identiško dvigubėjimo galią. Nukleino rūgščių raštas, kitaip pasakius, nukleino rūgščių ir baltymų struktūros santykis paskutiniais metais prisiartino prie išaiškinimo. Šitas, taip vadinamas, genetikos kodas tinka visiems gyviems organizmams: augalų ir gyvulių. Aukšto molekuliaringumo nukleino rūgštys tuo būdu yra ne kas kita kaip bendrosios biologijos ašis.

Nukleino rūgščių raštas kalba prieš "bedvasės materijos" sampratą. Genetiškai aktyvios nukleino rūgštys nėra tik organinės chemijos molekulės. Nukleino rūgštyse yra gyvybės planas ir funkcijų centras. Tarp nukleino rūgščių ir knygos yra tam tikras panašumas: knygą sudaro medžiaga ir turinys. Tuo būdu knyga nėra tik medžiaga. Nukleino rūgštis nėra tik cheminis junginys: ji turi gyvybės planą ir funkcijas.

Gyvybės, tuo būdu ir žmogaus, likimas yra nulemiamas dviejų komponentų: paveldėjimo ir nuolatinio aplinkos veikimo. Genetiško paveldėjimo pradai nukleino rūgščių rašto formoje yra kiekvienos celės branduoly. Paveldėjimo vienetai, panašios funkcijos, nėra chemiškai vienodi. Vienetų nevienodumas yra žmonių nevienodumo priežastis.

Gyvių išsivystymas yra nukleino rūgščių cheminio išsivystymo išdava. Cheminis nukleino rūgščių išsivystymas yra ne kas kita kaip mutacijos. Cheminis geno pasikeitimas, kitaip pasakius, nukleino rūgšties pasikeitimas, yra paveldima ypatybė. Mutacija gali duoti individui pirmenybių. Nauji gerų ypatybių genai skatina individų išsiplėtimą.

Gyvybės išsivystymas yra nukleino rūgščių atrankos išdava. Bet tik maža nukleino rūgščių dalis skatina gyvybės išsivystymą. Naujos nukleino rūgštys gali keisti paveldėjimą. Išvada šitaip atrodo: gyvybės išsivystymas eis toliau. Tarp cheminės nukleino rūgščių diferenciacijos ir gyvių evoliucijos yra tam tikra priklausomybė. Gyvių išsivystymas yra numatytas Pasaulio kūrimo plane. Išsivystymas yra ne kas kita, kaip gamtos dėsnių panaudojimas. Be gamtos dėsnių ir prieš gamtos dėsnius niekas nesivysto. Cheminė genetika yra didelis ateities mokslas. Kiekvienas paveldėjimo pradas ateity bus galima identifikuoti nukleino rūgšties struktūra.

Genai tuo būdu bus galima apibūdinti cheminių formulių kalba. Eksperimentai bus daromi atskirais genais arba genų grupėmis. Šiais laikais yra grynai izoliuoti hormonai ir vitaminai. Genų izoliavimas yra netolimos ateities darbas. Gyvių paveldėjimas tuo būdu bus galima pagal tam tikrą tikslą keisti. Cheminė genetika turi pasaulėžiūrinių aspektų. Svetimų genų perkėlimas į gyvybę pakeis genų sąstatą organizme. Šitas eksperimentas su mikroorganizmais yra pavykęs. Bet didesniems gyvuliams šitie eksperimentai pasibaigė nepasisekimu. Teoretiškai klausimas nekelia sunkumų. Genų sąstato pakeitimas kiekviename organizme yra didelės ateities galimybė. Aukšto molekuliaringumo nukleino rūgštys, įfiltruotos į kraujo sistemą, pereina į organizmo celes.

Medicinos srityje tuo būdu atsidaro plačios terapeutinės perspektyvos. Defektingi genai arba nukleino rūgštys, sukeliančios paveldimas ligas, arba tam tikrų genų trūkumas bus galima pakeisti naujomis nukleino rūgštimis.

Naujų genų arba nukleino rūgščių įfiltravimas pašalina iš organizmo paveldimų ligų priežastis. Senas medicinos dėsnis: "Paveldimose ligose kauzalinė terapija yra negalima", ateity gali prarasti savo galią. Gal būt, ir normalius genus organizme bus galima keisti kitais genais, kitaip pasakius, šituo keitimu bus galima sukurti naują paveldėjimo struktūrą. Biochemikai kol kas į šitą klausimą neturi atsakymo. Trūksta reikalingų eksperimentų. Bet sintetinė nukleino rūgščių gamyba laboratorijose nėra be perspektyvų. Genetinė žmogaus struktūra bus galima kontroliuoti. Genetinės struktūros keitimas ir kontroliavimas yra gilus žmogaus įsilaužimas į gyvąją gamtą: žmogus tuo būdu prisideda prie gyvos gamtos naujų formų kūrimo. Šitas aspektas turi pasaulėžiūrinį charakterį. Žmogus yra sutvertas pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Bet iš kitos pusės cheminės genetikos laimėjimai sudaro didelių pavojų. Žmonių giminę galima gerinti ir bloginti.

Biocheminiai tyrimai turi ir kitų humanitarinių aspektų. Biochemijos pažangos variklis yra ieškojimas naujų terapeutinių galimybių. Tur būt, daugumo gamtininkų darbo impulsas yra veržimasis į žinojimą, arba mokslinis godumas. Bet šita nuomonė netinka biocheminei tyrimų sričiai, kuri turi medicinišką kryptį. Biochemikų darbe yra humanitarinių tikslų dominavimas. Biochemijos uždavinys yra ne tik pažinti sveikas cheminių funkcijų grandines, bet ir sergančiam organizme atpažinti anomalines chemijos reakcijas ir jas atitaisyti. Biochemikai ligomis laiko patologinius cheminių reakcijų pasikeitimus, vis vien, ar anatomiškai apčiuopiamas pasikeitimas, ar ne. Biochemiškai pagrįsta terapija turi uždavinį suardytą organizmo chemizmą vėl normalizuoti ir atstatyti į seną tvarką. Šita samprata turi pasaulėžiūrinį aspektą: žmonijos ligos nėra amžinai neišvengiamas likimas.

Bet daugiau kaip 2,000 ligų, kurios nuolatos gresia žmonijai, dar nėra pilnai pašalintos, nes esame tik medicininiško išsivystymo pradžioje. Pasiekta terapeutinė pažanga ir raktas ieškojimo naujų terapinių formų yra biochemikų rankose arba biochemijos sritis. Nenugalētose ligose tuoj susiduriame su biocheminēmis problemomis.

Prie šitų ligų priklauso progresyvi muskulų distrofija, kitaip sakant, nesulaikomas muskulų nykimas. Šito proceso dabartinė terapija negali sustabdyti. Bet žinom, kad šito priežastis yra muskulų apykaitos pakrikimas, kitaip sakant biocheminis procesas pačioje muskulų celėje. Bet šių dienų biochemikai dar neturi biocheminio tų reakcijų pažinimo. Mes dar nemokam medžiagų apykaitos defektų lokalizuoti ir terapeutiškai įsikišti.

Kitu pavyzdžiu gali būti vėžys. Kol kas prieš vėžį turim tik chirurgiją ir švitinimą. Bet šitos priemonės nėra tikros. Visų dėmesys krypsta į biochemiją. Bet, nežiūrint nesuskaitomų biocheminių tyrimų apie medžiagų apykaitą, kilmę, augimą, vėžio celių dauginimąsi, nėra surastas tikras biocheminis pagrindas. Vėžio problema lieka neišspręsta. Visu tikrumu galima sakyti, kad chomoterapija apie tumorus yra tik užuomazgoje.

Senėjimo tyrimas. Senėjimas daugiausia yra biocheminis organizmo procesas. Tai beveik nauja biocheminių tyrimų sritis. Biochemikai šitaip sako: senėjimas yra lėtas sirgimas, kurio priežastis yra organizmo medžiagų apykaitos suirimas. Pirmas uždavinys ištirti senėjimą chemiškai. Dabartinės žmonijos senėjimo pasikeitimai dažniausiai pasireiškia kraujo indų sienelėse. Šitie procesai kitų organų senėjimą laiko atžvilgiu toli pralenkia. Seniai yra sukurtas dėsnis: "Žmogus yra tiek senas, kaip ir jo kraujo indai." Žmogaus kraujo indų sienelėse susikrauna riebalų, cholesterino ir pagaliau kalkių nuosėdos, kurios trukdo kraujo tekėjimą. Pasaulėžiūrinis įsivaizdavimas ligi naujausių laikų senėjimo procesus laiko likiminiais ir nenukreipiamais ar neišvengiamais: cheminiai senėjimo procesai yra neapverčiami ir terapiškai nepataisomi. Bet po to, kada eksperimentai su gyvuliais įrodė, kad panašiu būdu gyvulių kraujo indų užsikimšimas galima regeneruoti, tuo būdu ankstyvoji pesimistinė pažiūra neturi nepakeičiamo pagrindo. Ateina laikas, kada biochemikai pašalins audinių sukietėjimą, suriebalėjimą ir kraujo indų neelastingumą. Kraujo indų sienelės pasidarys slidžios ir elastiškos. Vien tik priartėjimas prie šito tikslo gali vesti žmoniją prie didelio amžiaus prailginimo.

Žmogaus gyvenimo amžių nusako 90 psalmė. Bet psalmiškas žmogaus amžius yra tik tarp 70 ir 80 metų. Gamtos mokslai, gal būt, šitą psalmišką žmogaus gyvenimo amžių pralenks. Bet tai nebus prieštaravimas tarp gamtos mokslų ir religijos. Psalmė nėra tas pat, kas gamtos mokslai. Gamtos mokslai žmogaus gyvenimo amžių, gal būt, pratęs ligi 140 metų. Biochemikai siekia senėjimo procesų sulėtinimo. Ligos nėra neišvengiamas likimas. Tam tikra ligų dalis jau prarado savo aštrumą. Ligų gydyme pagrindinį vaidmenį suvaidino biochemija. Biochemija ateity išgydys kol kas dar neišgydomas ligas. Štai keli ligų nugalėjimo pavyzdžiai. Skorbutas, senovės jūrininkų liga, yra vitamino C stokos išdava. Vitaminų suradimas padarē perversmą maitinimosi moksle. Tik 1928 metais prieita prie vitamino C izoliavimo. Skorbutas dabar yra išgydomas. Senovės žmogui trūko pagrindinių žinių apie vitaminus.

Prieš bakterines infekcijas naudojamos biocheminės medžiagos: antibiotikai ir sulfonamidai. Penicilinas buvo atrastas 1928 metais Aleksandro Fleming. Bet penicilinas pritaikytas medicinoje tik 1942 metais. Po penicilino atradimo prasidėjo karštligiškas antibiotikų ieškojimas.

Psichobiochemija. Kitas biochemijos ir terapijos bendradarbiavimo pavyzdys yra moderniškas mokslas — psichobiochemija. Fiziologinė chemija visada atstovavo nuomonę, kad visi dvasiniai procesai yra smegenų medžiagos apykaitos išdava. Dvasinės ligos yra ne kas kita, kaip smegenų apykaitos sukrikimo ligos, nors mikroskopiškai jokių pasikeitimų negalima įrodyti. Pažanga kurią smegenų apykaitos tyrime biochemija gali pasiekti, gali medžiagų apykaitos sukrikimus išgydyti. Seniai yra žinoma, kad medžiagų apykaitos sukrikimas, vadinamas Phenylketonuria, veda prie silpnaprotybės. Smegenų medžiagų apykaitos sukrikimas yra tam tikro fermento trūkumo išdava. Biocheminis šitos problemos ištyrimas veda prie tam tikros dietos. Šita dieta gali sustabdyti arba net visai pašalinti silpnaprotystę.

Psichobiochemijos mokslas daro didelę pažangą. Kertiniai taškai yra surasta: Indolo žiedas, biogeniniai aminai, aminoksidazos, atypinės amino rūgštys ir t. t. Be abejo, bus surasta naujų substancijų, kurios skatins smegenų medžiagų apykaitą. Terapeutiniai dvasinės depresijos išgydymo galimumai darosi vis didesni. Bet dar tik tyrimų pradžia. Sistematiniai tyrimai sveikų ir ligotų smegenų apykaitos suras tam tikras priemones prieš dvasines ligas.

Ligų nugalėjimas daugiausia priklauso nuo biochemijos. Biochemija daug ligų, kurios atrodė nesuprantamos ir utopiškos, jau pašalino. Vadinasi, ligos nėra neišvengiamas likimas. Bio-

(Nukelta į 5 psl.)

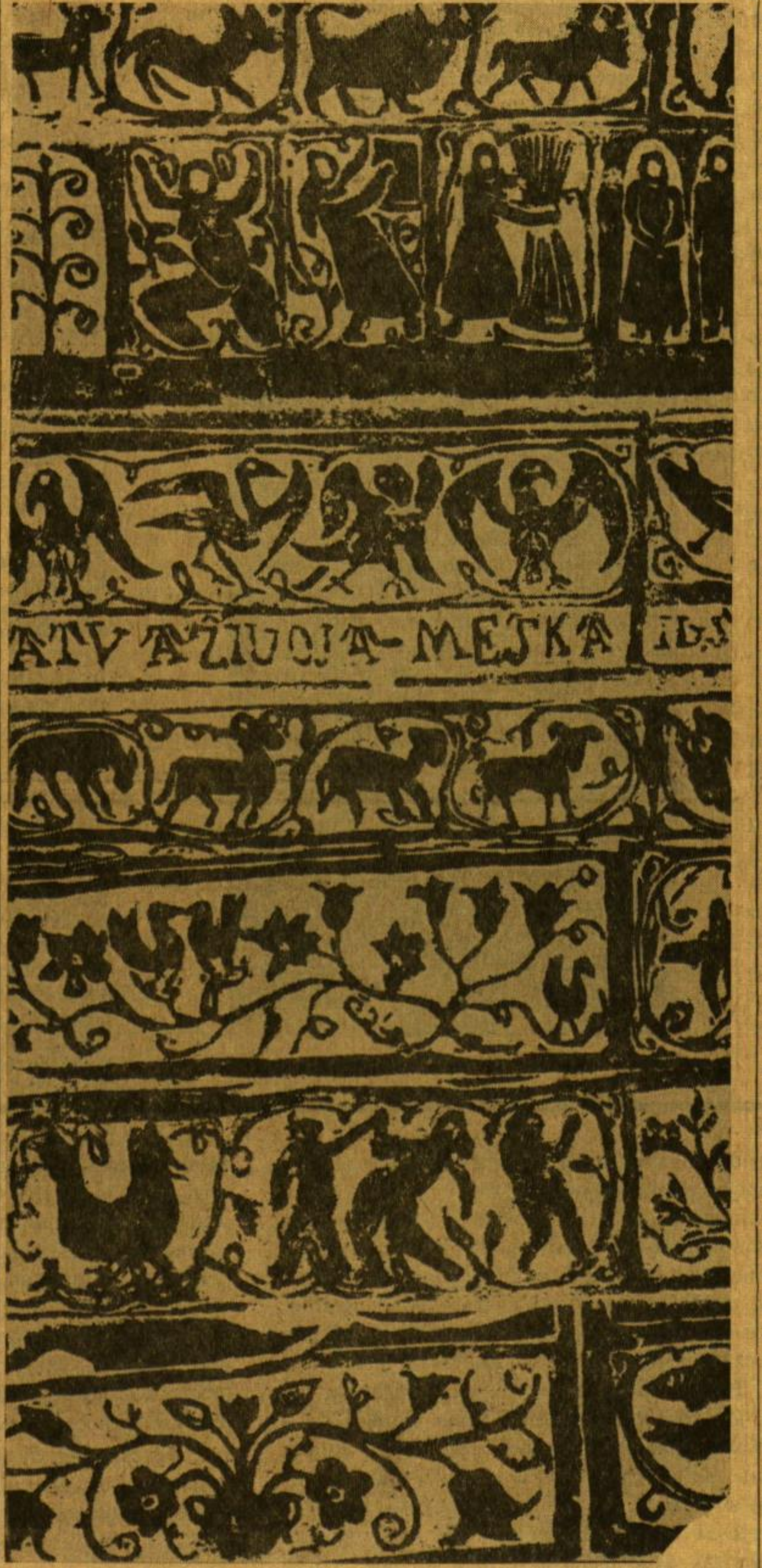

Viktoras Petravičius — Gimtajame krašte (medžio raižinys)

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

● Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

Paskolos, perkant namus, daromos ilgiems terminams ir žemais nuošimčiais mėnesiniais išsimokėjimais. Dėl visų informacijų, kreipkitės į

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK RD. — CHICAGO — VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

INSURED

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)
Sav. DAN LIUTIKAS

TAISYMAS yra mūsų SPECIALYBĖ. VISŲ GAMYBOS ● GREITAS patarnavimas ● GARANTIJA ● KREDITAS

2412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL. 60629. TEL.: 471-2446

STANDARD Safety...

ASSURED and INSURED!

4¼% Current rate per annum

4 Times a Year

All Savings in by the 15th Earn from the 1st

Standard Federal Savings visų sutaupų saugumas yra užtikrintas mūsų pajėgaus ir pastovaus įmonės vedimo ir apgalvoto veikimo... ir kiekviena sąskaita yra apdrausta Federal Savings and Loan Insurance Corporation, J.A.Valstybių valdžios agentūros. Norėdami saugaus taupymo ir aukštų pajamų, išmokamų keturis kartus į metus, pradėkit taupyti pas Standard Federal.

Chicagos apylinkėj pajėgiausias

HOURS:
Mon. Thurs. — 9 to 8
Tues. Fri. — 9 to 4
Sat. — 9 to 12
Wed. — Closed

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue • Chicago, Illinois 60632 • VIrginia 7-1140

ŽMOGUS KURIA ŽMOGUI

Įspūdžiai iš kun. Petro Dzegoraičio meno parodos "Drauge"

ANDRIUS BALTINIS

Kada paroda pati pas mus ateina

Žiema paprastai yra visokių parengimų metas, savaitgaliai yra tada tokie perkrauti, kad pavargstame ir net nepajėgiame nueiti į vertingą pobūvį ar parodą. Ir tada ateina vasara, lyg kokia poilsio valandėlė. Visi skuba iš miesto į gamtą, ir daugiau nėra nei koncertų, nei parodų. Ir vis dėlto yra. Tiktai žiūrovai neturi eiti į parodą, paroda pati ateina pas juos.

Šiemet vykstant Chicagoj Kunigų vienybės seimui, gegužės mėn. 18—19 dienomis, į šį seimą atvažiuoja kun. P. Dzegoraitis iš Clevelando su savo paveikslais ir "Draugo" redakcijos patalpose suruošia meno parodą, papuošdamas ir praturtindamas suvažiavimą meno paveikslais.

Kun. P. Dzegoraitis mums iki šiol nebuvo žinomas kaip dailininkas, ir ši jo paroda yra pirmutinė ir mums maloni staigmena. Esame dėkingi jam, kad jis savo meno kūriniais atėjo pas mus — žiūrovus, pradžiugino mus ir padarė mus turtingesnius.

Gamta Petro Dzegoraičio kūryboje

Gamtoje matome gražiausius spalvų derinimus, tyriausias ir žydriausias spalvas, įvairiausias jų nuotaikas, bet pro mus, didmiesčių gyventojus, daug šio gamtos grožio praeina nepastebėto, nes neturime nei laiko, nei progos visa tai pamatyti. Kun. P. Dzegoraitis pagauna šį gamtos grožį vienur silpniau, kitur stipriau, nutapydamas jį drobėje. Žiūrovai einame nuo paveikslo prie paveikslo ir jaučiame, ne tik matome gamtą. Prie tokių gamtos vaizdų priklauso Rudens puokštė, Pavasaris miške, Pavasaris, Ruduo, Gėlės, Parugė. Gamta savo grožiu čia atsispindi ramiame, rudame vandeny, spalvotuose rudens lapuose, akmenų krūvose, rugių lauko varpose ir pavasario puošniuose žieduose, šviesiuose saulės spinduliuose bei tamsiame saulėleidy.

Tai yra tyrasis estetinis grožis, kurį tapytojas atskleidžia žiūrovui ir, stebint šiuos paveikslus, rodos, grožis iš jų tarsi įkrenta į sielą, ten pasilikdamas. Kyla klausimas, kas tai yra, kas randa atgarsį žmoguje? Menas? Meno istorikas Gambrichas sako: "Meno nėra, yra tik menininkai". Jei taip, tai kas yra tai, ką vadiname meno kūriniu, kas yra tai, kas sukelia žiūrovui pergyvenimą? Į tai galima atsakyti: žmogus kuria žmogui meno kūrinį, negalvodamas apie meną, bet apie žmogų. Menas pradeda būti tik tada, kai kas nors jį suvokia.

Su šia mintimi stebint kun. P. Dzegoraičio paveikslus, mes iš tikro pajuntame kiekviename paveiksle pergyvenimo akimirksnį, ir šis pergyvenimas yra paprastas, dalykiškas, tikras, žiūrovo lengvai pergyvenamas. Mus pagauna raudonųjų rožių paprastumas, nors rožės ir nėra tik paprastos gėlės. Jos kilniai, aksominiai raudonos pretenzingai žiūri į mus iš paveikslo. Nuolankios atrodo laukų gėlės pavasario žydinčiame miške ir rugių lauko ramunėlės. Lyginant šiuos paveikslus, kiekvienas jų turi skirtingus motyvus, skirtingą nuotaiką ir sukelia skirtingus pergyvenimus.

Lietuviškieji bruožai Dzegoraičio kūryboje

Apie lietuviškąjį meną daug kalbama. Galima drąsiai tvirtinti, kad kiekvienas lietuvis menininkas turi lietuviškų bruožų savo kūryboje. Pažvelkime į P. Dzegoraičio "Saulėleidį". Raudona saulė skęsta tamsoje. Jei gerai įsižiūrime į paveikslo juodąjį foną ir jame esančią šviesą, prisimename naktigonę, kur kurenasi ugnelė nakties tamsoje. Ar tai nėra atspindis iš lietuviškų jaujų ir pirčių langelių šviesos? Toliau "Gyvenimo kelias". Šiuo keliu norisi eiti. Juo toliau žiūrime į šį paveikslą, juo jo kelias su ypatingais vingiais labiau traukia mus, norisi juo eiti vis tolyn ir pasiekti Lietuvos laukus. O "Parugė" jau primena tikrą lietuviškų rugių lauką, o medžiai ir gėlės — mūsų miškus ir daržėlius. Net tokie abstraktūs paveikslai, kaip "Griūvančios svajonės", "Skausmas" ir "Senas vitražas" primena Lietuvos bažnyčių vitražus, o "Skausmas" Lietuvos upių pakraščių akmenis ir "Griūvančios svajonės" lietuvio dalią nelaisvės dienose. Daug kas čia paimta iš liaudies dainų motyvų, kraičių skrynių ornamentų ir lietuviškos sielos pasaulio pergyvenimo.

Ar kun. P. Dzegoraitis yra jau subrendęs menininkas? Jis toks nėra. Iš išstatytų paveikslų matyti, kad jis eina ilgą ieškojimo kelią nuo paprastų "dalykiškų" vaizdų iki impresionizmo bei abstrakto mėginimų. Tai ir yra menininko kelias. Jei koks menininkas yra jau "subrendęs", tai jam yra atėjęs metas nustoti piešti. Menininko tikrasis kelias yra ieškojimas, jei kas jau sustojo vietoje, yra "subrendęs" ir nieko naujo neieško, nieko negali duoti, tai jo darbas jau nebėra kūryba.

Vienam kitam, pripratusiam prie moderniojo meno, kun. P. Dzegoraičio paveikslai gali atrodyti per daug "dalykiški", lengvai suprantami. Nors paveikslo meninė vertė pareina nuo spalvų derinimo, nuo išreikštos to derinimo nuotaikos, nuo kompozicijos ryškumo, kurią paveiksle piešiami daiktai gali tik nustelbti, tačiau tikroje kūryboje ir jie netrukdo žiūrovo meninio pergyvenimo, kaip tai matyti iš Mykolo Angelo, Leonardo da Vinči ir kitų klasikų paveikslų.

P. Dzegoraičio paveikslai sudėti į tinkamus rėmus ir parodoje gerai sutvarkyti, nors "Draugo" patalpose yra ne per daugiausia vietos, todėl vienas paveikslas gali nustelbti kitą, vienas kitą "suėsti". Tačiau šį kartą 25 paveikslai taip sutvarkyti, kad žiūrovai gali kiekvieną jų stebėti skyrium.

Kaip minėjome, menininkas kuria kaip žmogus žmogui. Menas tik tada egzistuoja, kai turi bent vieną žiūrovą. Kun. P. Dzegoraičio paroda turėjo jų ne vieną, bet šimtus žiūrovų, nors nebuvo suruošta kokioje nors meno galerijoje. Tarp žiūrovų buvo tokių, kuriems jie patiko, buvo ir tokių, kuriems nepatiko. Dėl skonio, sakoma, nesiginčijama. Tačiau dažnai pamirštama, kad ir skonį reikia ugdyti. Nėra abejonės, kad ši maža paroda ugdė mūsų skonį. Ji parodė mums kun. P. Dzegoraičio meninės kūrybos vystymąsi, jo skonio ir technikos tobulėjimą ir dabartinių meno srovių supratimą. Joje yra ryškūs lietuviškumo bruožai, o mūsų šios dienos didysis uždavinys — lietuviškosios kultūros kūryba. Sukurdamas lietuviškus meno kūrinius, autorius įnešė savo dalį į mūsų kultūros lobyną.

Kun. Petras Dzegoraitis — Saulėleidis (aliejus)

Kun. Petras Dzegoraitis — Miškas audroje (aliejus)

PASAULĖŽIŪRINIAI BIOLOGINĖS CHEMIJOS ASPEKTAI

(Atkelta iš 4 psl.)

chemija turi tik surasti kauzalinę kiekvienos ligos priežastį. Bet tai nėra utopiškas reikalavimas. Biochemija yra didelis medicinos draugas. Šių laikų biochemija, nežiūrint didelės pažangos, stovi dar prieš didesnes galimybes. Dar prieš daugumą žmogaus ligų nėra veiksmingų terapeutinių priemonių. Biochemija ir kiti gamtos mokslai išvystys programą, kurios tikslas artimiausiais dešimtmečiais surasti kiekvienai ligai veiksmingą terapiją.

Bet čia gali kilti pasaulėžiūrinių priekaištų. Tolimesni gamtos mokslams asmenys pasakys: "Biochemikų planuojama ligų nugalėjimo programa yra utopija. Ligų negalima išgyvendinti. Jų visada buvo ir bus. Tačiau jau daug žmoniškų kentėjimų sumažėjo ar net visai išnyko. Jei nebūtų ligų, tai nebūtų ir kentėjimų. Bet kentėjimas yra likiminis žmonių bandymas. Kentėjimai atidaro duris į dangų".

Šitie įsitikinimai turi pasaulėžiūrinę spalvą. Bet gamtos mokslai kalba prieš. Gamtos mokslai sumažino žmonių kentėjimus. Ligų tyrimas ir suradimas naujų terapinių formų rodo didelę gamtininkų artimo meilę. Atradimai neateina be didelio pasiaukojimo.

Sveikatos draudimai yra ne kas kita kaip ūkiniai draudimai: valstybė arba tam tikros bendrovės prisideda prie gydymo išlaidų apmokėjimo. Bet tai su sveikata nieko bendra neturi. Draudimai neapsaugos nuo ligos. Ligų išgyvendinimas yra vienas iš svarbiausių biochemijos uždavinių. Biochemikai turi išvystyti ligų nugalėjimo programą, kurios įvykdymą visomis priemonėmis turi remti valstybė.

Biochemija ir medicina padarė didelę pažangą. Bet vis dėlto šita pažanga yra tik pažangos pradžia. Dar neišspręstų problemų apimtis yra nepaprastai didelė. Laimėjimai apima tik nedidelę problemų dalelę. Tam tikros biochemijos sritys įeina į filosofijos ar teologijos sritis. Gamtos ir dvasiniai mokslai pradeda eiti suartėjimo keliu. Tarpusavio nesidomėjimo laikai nueina dideliais žingsniais į praeitį.

ATSINEŠĘ ŠIO SKELBIMO IŠKARPĄ, GAUSITE $2.00 NUOLAIDĄ PERKANT BATUS.

SALAMANDER

SHOES — 4768 N. Lincoln Avenue

Sandalės vyrams, moterims ir vaikams nuo $6.95

Milano — Sandale mit gepolsterter Innensohle $11.95

Rio — Pantolette mit Zehenbremse $9.95

ILLINOIS FOOT AMBULATORY
3115 No. Lincoln Avenue
Atdara: pirm. ir ketv. iki 9:30 v. vak., kitomis dienomis iki 6 v.vak.
Sekmad. nuo 11 v. ryto iki 5 v. po pietų.

FRIEDMAN'S SHOES
3211 West 63rd Street
Atdara pirm. ir ketv. iki 9:30 v. vak. kitomis dienomis iki 6 v.vak.

... mes atrandame, kad Leopill's daugiau pagelbsti, negu kitos piliulės, kurias iki šiol vartojom...
Jau su virš
50 METŲ
Plačiai žinomos Leopills reguliuoja medžiagų apykaitos virškinimą ir vidurių užkietėjimą. Švelnios ir patikimos iš augalų pagamintos padeda kepenims ir tulžiai normaliai veikti. 50 už $1.00 arba 250 už $4.00 Jeigu negaunate savo vaistinėje tai užsakykite K. S. JONAITIS, R. PH. 2735 W. 43rd St., CHICAGO, ILL., 60632.
LEOPILLS
Garantuojame už gerą veikimą, jei nebūsite patenkinti sugrąžinsime pinigus. Gydytojų rekomenduojama.
Užsakymas
Aš norėčiau pamėginti Leopills ir įdedu $1.00 už 50 piliulių (arba $4.00 už 250).
Vardas, pavardė .....
.....
Gatvė .....
Miestas .....
Valstija .....

DOVANA TAUPYTOJAMS
7 GABALŲ "PRESCUT" STIKLO KOMPLEKTAS
ŠALTIEMS GĖRIMAMS

Tik atidarykit taupymo sąskaitą su $500.00 arba pridėkit šią sumą prie turimos jūsų sąskaitos ir šis gražus 7 gabalų "Prescut" stiklo šaltų gėrimų komplektas — garsios Anchor - Hocking kompanijos, bus jums nemokama dovana. Ji gali tarnauti kaip elegantiškas komplektas vandeniui, valgant prie stalo, arba yra idealus stiklų komplektas gatavai paruoštam gėrimui. Pasiūlymas baigiasi liepos mėn. 17-tą dieną. Tik viena dovana šeimai ir prašom nereikalauti jos paštu. Atsargos ribotos, todėl prašome ateikite šiandien.

JOSEPH F. GRIBAUSKAS
Exec. Sekretorius

Apie Kazimierą Jaunių

(Atkelta iš 3 psl.)

rūpinasi šermenimis. Tas uždavinys teko Šv. Kotrynos bažnyčios klebonui, kuris gražiai iškėlė šermenis, nepaimdamas už tai nė skatiko, bet išduodamas liudijimą, kad iš manęs gavo 500 rub. Kolegija ir tikybų departamentas išmokėjo man Jauniaus emeritūrą už du mėnesiu. Aš pristačiau visas sąskaitas į teismą, kuris mane pripažino viso Jauniaus palikimo savininku. Maironis pasakė gražų pamokslą Šv. Kotrynos bažnyčioje laidotuvių pamaldose. Iš bažnyčios Jauniaus kūną nulydėjome į geležinkelio stotį. Gedulo vagone sugiedojome lietuviškai "Viešpaties angelas". Neatsimenu, kas palydėjo nabašninką tuo pačiu traukiniu į Kauną, kur jis palaidotas miesto kapinėse. Ilgainiui ant Jauniaus kapo, jei neklystu, kun. Povilo Dogelio rūpesčiu, buvo pastatytas didelis medinis lietuviško stiliaus kryžius. Rusijos mokslų akademijos lėšomis imta spausdinti Jauniaus gramatika. Spausdinimą prižiūrėjo pats autorius, bet suskubta atspausdinti tik keturi lankai. Tapęs viso Jauniaus turto savininku, gana didelį skaičių kalbotyros knygų, kuriose Jaunius savo ranka buvo prirašęs įvairių pastabų ir pastabėlių, pavedžiau Kazimierui Būgai. Kitas knygas, kurių buvo dvi didelės dėžės, dovanojau Žemaičių seminarijos bibliotekai. Keletą smulkių daiktų įteikiau Kauno miesto muziejui. Tarp tų buvo ir velionies breviorius.

FRANK'S T. V. & RADIO, Inc.
3240 S. HALSTED ST. Telef.: CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO, STEREO APARATŲ. PARDAVIMAS IR TAISYMAS
ORO VĖSINTUVAI — AIR CONDITIONING

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western PRosp. 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmad., ketvirtad. ir penktad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 val. iki 5 val. p.p.

4 1/2 %
DIVIDENDŲ ČEKIAI IŠSIUNČIAMI KAS METŲ KETVIRTĮ UŽ INVESTAVIMO TAUPYMO SĄSKAITAS.
Valandos: pirmad. 9 iki 8 v. r. antrad., ketvirtad., penktad. 9 r. iki 5 v. v., šeštad. 9 v. ryto iki 1 v. p.p. Tečiadieniais uždaryta.

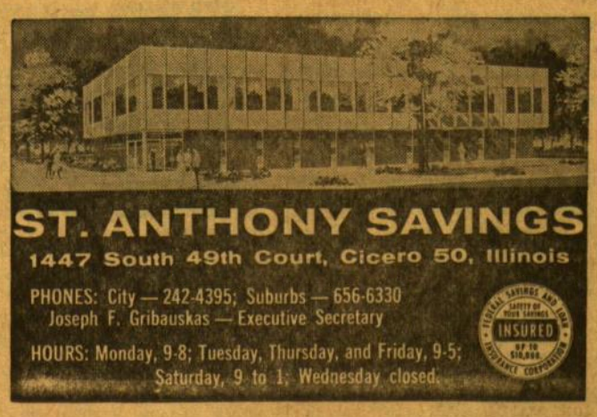

ST. ANTHONY SAVINGS
1447 South 49th Court, Cicero 50, Illinois
PHONES: City — 242-4395; Suburbs — 656-6330
Joseph F. Gribauskas — Executive Secretary
HOURS: Monday, 9-8; Tuesday, Thursday, and Friday, 9-5; Saturday, 9 to 1; Wednesday closed.

BILIŪNO LIŪDNA PASAKA KARTOJASI

(Atkelta iš 1 psl.)

tencija priminė mūsų silpnųjų stiprumą. Mažai mūsų, bet už tą saujelę reikėjo sumokėti batalionais.

Mūsų partizanai, atvirkščiai negu modernūs šių dienų partizanai Kinijoj, Japonijoj ar Kuboj, nėra revoliucionieriai. Šitas privalumas, geriau sakyčiau neprivalumas, paliko mūsų partizaninę kovą šalia tarptautinio dėmesio. Už tai savo siekimuose jie visados pasilieka teorijoj. Jie gina tą seną tvarką, kuri, jie žino, jau nebegrįš. Jie rašo krauju tą vardą, kuris kėsinamasi išbraukti iš žemėlapių ir nustumti užmarštin istorijos lapuose.

Mūsų partizanai atliko tą rolę, kurią užmiršo mūsų valstybė: ginti tautos laisvę, ginti savo vardą, ginti save ne nuo mirties (ji vis vien buvo neišvengiama), bet nuo užmiršimo! Jie prailgino žvakės liepsnelę ant milžino kapo, nes milžinas yra miręs, o tai mes visi gerai žinome.

Liudijimas pasiliko be liudininkų. Neužbaigiami laukimo metai totalitariniame režime juos pasmerkė mirčiai a priori. Totalitarizme partizanas yra tik gražus Vakarų kapitalizmo aukos simbolis, bet neefektingas kovotojas prieš totalitarizmą.

Trečiojo užinteresuoto intervencija

Didžiausia šių dienų partizano problema yra trečiojo asmens įsikišimas su savo ideologija ir noras ją patvirtinti patrankomis. Sovietai padės prieš imperialistus, Amerika padės prieš komunistus. Partizanas, labai gražus idealas legalizuoti 'intervenciją', pasidarys tik instrumentas trečiojo išnaudotojo.

Lietuvis partizanas neturėjo tikro trečiojo užinteresuoto, kuris nebūtinai turėjo būti Amerika. Lietuva, dviejų totalitarinių varžovų rankose negalėjo laukti geresnio likimo kaip visa Rytų Europa, o kaip tik paties blogiausio. Tuo labiau, kad trečiojo egzistencija visados gali iššaukti konfliktą, kurio tas trečiasis nenori. Bet dabar kiek be konflikto atvejo gali laukti Lietuva, tai mums gali pasakyti prieštotalitarinės revoliucijos Vengrijoj, iš dalies Lenkijoj, Rytų Vokietijoj, o iš kitos pusės Kuboj, Vietname ir kitur. Istorija mums gali tik patvirtinti tai, kad partizanas tik ten galėjo laimėti, kur jį rėmė trečioji jėga.

Trečiojo neužsiinteresavimas mums įrodė, kad vien tik partizaninė veikla sugriauti totalitarinį režimą beveik neįmanoma. Jeigu Kubos partizanai pajėgė nuversti Battistą (nepaisant, kiek ten buvo trečiųjų intervencijos), tai be trečios aktyvios intervencijos ar net pasaulinio konflikto Kubai vargu bus galima atsipalaiduoti nuo totalitarinio režimo. Guatemala yra vienintelis pavyzdys, kalbantis prieš šią taisyklę, bet ir ten, kas gali pasakyti, kiek buvo trečiojo (Amerikos) intervencijos?

Partizanas virsta nežinomu kovotoju prie nežinomo kareivio kapo. Jis kovojo, tikėdamas, ir žuvo, nesulaukęs jam žadėtos vilties išsipildymo. Jis atliko savo misiją Vakarams, bet jis žuvo, kaip potencialios jėgos nuostolis. Vakarai, pripažinę jo nuopelnus, ant jo pašarvotos krūtinės pakabino tik, gal būt, skardinį medalį!

Reintegracija

Mūsų partizano svarbiausia rolė buvo išgelbėti tautą nuo visuotinio sunaikinimo. Partizano reintegracija į tą bendruomenę, prieš kurią jis kovojo, yra jo paskutinysis sabotažo veiksmas. Jis pereina į kitą nelegalų gyvenimą ir bando gelbėti, kas dar gelbėtina — save, kaipo tautos dalį. Noras gyventi, nežiūrint niūriausios situacijos, ir dar kartą sabotuoti priešo norą sunaikinti tautą, yra toks pat herojiškas ir, priešo akimis žiūrint, nelegalus reiškinys kaip ir sprogdinti fabrikus. Dabar partizano uždavinys yra išnaudoti esamąją situaciją ir, reikalui esant, net pranykti. Mūsų partizanų nauja strategija ir buvo nukreipta ta linkme, kur ji pasirodė reikšminga ir tautai naudinga, kaip apsikasimas ilgam tvirtovės apgulimui. Pirmojo pasaulinio karo metu atsirado tautoj tokių jėgų, kokių būtų buvę sunku laukti po šimtmetinio pavergimo ir neistorijos. Šiandien mūsų partizanai vėl pranyksta kaip asmenys, tyliai įsijungdami į tautos sąžinę, kuri jau nežūna su kasdieninės duonos kąsniu.

Jeigu prieš keliolika metų mūsų partizanai prašė atnešti miškan nors mažą gabalėlį duonos prieš mirtį, tai šiandien jie prašo dvasios gyvenimui.

Mykolas Venclauskas,

Už ką premijuotas Anatolijus Kairys?

(Atkelta iš 1 psl.)

ko, Lietuvos patrioto Švaisto, psichką, veikalas nustotų pusės vertės. Taip pat ir jo duktė Zita, 1945—47 m. žuvusio partizano žmona, šiosios dukra Eglė ir prie jų lendąs kolūkio pirmininkas Voras aktoriams yra dėkingi personažai.

Veiksmas vyksta apie 1960 m., tačiau partizanų laikai ir dabar dar nėra tolima šventa legenda: partizanų dvasia tebėra gyva studentuose, kurių atstovas Putinas nudės Velniabalėje kolūkio pirmininką Vorą, kurio pasamdytas šoferis Svajonių kalne užmuša Lietuvos patriotą senuką Švaistą.

Pavaizduodamas tris kartas, autorius teisingai apčiuopia šio meto Lietuvos tautinės dvasios palaikytojus ir išlaikytojus: senukai yra tartum vaidilos, kurių burna laisviausia ir kurių žodis jaunimą gydo; vidurinioji karta yra tie, kurie pakėlė baisųjį 1945—50 m. siaubą ir kurių lietuviškas išdidumas dar nepalaužtas; o ir jauniausioji, po karo augusi, karta toli gražu nėra svetimų idėjų nešiotoja: juos su lietuviška praeitimi teberiša abi mūsų vyresniosios kartos, jiems partizanų kapai yra Svajonių kalnas, kuriame ne vieta kolūkio gegužinėmis. Kai Švaistas pasakoja savo dukraitei apie laimės pilį Eldorado, tai yra visos tautos svajonė.

Veikale daug patriotinio patoso, bet literatūriškai sukurti dialogai, psichologiškai pagrįsti svarbesnieji veikėjai leidžia tikėtis veikalo sėkmės, veikalo, kuriame ne veiksmas, o žodis nusveria.

Mykolas Venclauskas,

trečiosios premijos laimėtojas, poezijoje yra nebe naujokas: jau 1931 m. Žinijos buvo išleista stambi jo baladžių knyga: Liaudies pasakos eilėmis. Šiuo metu taip pat turi paruošęs baladžių rinkinį. Jo premijuotoji 61 psl. 3 veiksmų misterija vadinasi **Gimtosios žemės ugnis**. Misterijoje, aišku, yra didesnis skaičius veikėjų, apie 20. Didžioji jos dalis parašyta eiluotai, penkiapėdžiu jambu.

I veiksmas vyksta teismo kambaryje. Čia nuteisiama Laisvė. Motina saikdina Kęstutį ir Birutę parnešti gimtosios žemės ugnies iš Praeities kalno. Tuos patriotus vaikus seka ir šnipinėja paaugliai Dobilas ir Ramunė. II veiksmas Karalienės rūmų sode (Vakaruose). Čia Birutę su Kęstučiu norima pavergti prabanga; iš kitos pusės Įgaliotinis nori juos "namo" grąžinti. Burtininkė apgina, o kanklininkas primena jiems tautinę pareigą. Partizanų žiburys pagaliau apšviečia Dobilą ir Ramunę: jie tampa savo krašto mylėtojais.

III v. Laisvė marinama stiklo grabe. Bet ją išvaduoja Vytis — Sidabrinis karžygis. Minia džiūgauja.

Kaip matome, visi trys premijuotieji yra skirtingi. Čikagos Skautininkų Ramovė, skelbdama konkursą, pageidavo, kad veikalai būtų skirti daugiau jaunimui. Abu Kairio veikalai labiausiai tinka 16—22 metų jaunimui, bet nepakenks jie nė 12 metų vaikams. O apie senimą nėra ko nė kalbėti: jis be jokios propagandos ir be amžiaus apribojimo mielai cina žiūrėti viso to, kas tik lietuviškai yra vaidinama. Venclausko misterija, puošniai pastatyta, gali žavėti visus: mažus ir didžius.

Beje, visi premijuotieji veikalai lieka Skautininkų Ramovės nuosavybė 5 metus. Tad visi suinteresuotieji tų veikalų pastatymu prašomi kreiptis į p. Eivienę 6335 So. Whipple, Chicago, Illinois 60629.

Apie nepremijuotuosius konkurso veikalus bus kitame numeryje.

KIEK IŠ TIESŲ MYLĖJOME?

Vieniems gimtojo krašto palikimas lieka tragiškas įvykis, kiti jį laiko "pasisekusiu" žygiu. Vienus su gimtuoju kraštu susieja ilgesys, antri džiaugiasi svetur geriau radę. Krašto palikimas išbando, kiek iš tiesų jį mylėjome. Savajame krašte visi tarlasi patriotai. Bet svetur tuojau pasirodo, kam patriotizmas buvo esminis dalykas ir kam tik išviršinė apranga. Savęs patiės niekada negalima palikti, bet iš drabužio galima išsirengti.

J. Girnius

(iš "Tautos ir tautinės ištikimybės")

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas
Apdraustas perkraustymas
WA 5-9209 Chicago, Ill.

10%, 20%, 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir auto mobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95th Street.
Chicago, Illinois. 60642.
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

TV — RADIJŲ TAISYMAS
P. RUDĖNAS
2740 W. 63rd St.
Telef. 434-0421
Čia pat galite gauti Briedžio dažų.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
VIrginia 7-7258-59

ST. ZABRODSKAS
MIESTO IR NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS
Atlieka remonto, perstatymo ir namų statybos darbus, cemento darbus, elektros įrengimus ir kt. Išrūpina reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ar remontavimui.
Visas darbas yra garantuotas ir apdraustas.
2040 West 52nd Street,
Tel. PR. 8-7887
CHICAGO, ILL. 60609

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 S. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

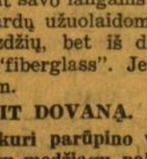

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois
Tel. PR 6-8998

SUSTOKIT, APŽIŪRĖKIT — MŪSŲ METINĮ IŠPARDAVIMĄ
STEIN TEXTILE CO.
Didelis užuolaidų skyrius, kuriame galit savo langams pasirinkti urmėnėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokados, "boucle's", "fiberglass". Jei jūs nemokat siūti, mes jums jas pagaminsim.
PIRKSIT NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.
Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffetą, aksomo, angliškų medžiagų paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.
616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737
Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta.
Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę
Jefferson St. Chernin's aikštėje

MARQUETTE PARKE -- AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

Taupykite savo pinigus pas mus. O jeigu jau esate pasiruošę įsigyti savo namus ir norite gauti paskolą, tai imkite ją Marquette Parke — Amerikos Lietuvių sostinėje, Chicago Savings and Loan bendrovėje, kur visada gausite teisingą patarnavimą, pelningą dividendą ir apdraustą savo santaupų saugumą.

Chicagos Savings bendrovė jau 40 metų teikia įvairius finansinius patarnavimus šio didmiesčio ir jo apylinkių lietuviams. Tūkstančiai pasinaudoja jos patarnavimais. Kviečiame jais pasinaudot ir Jus.

Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia įstaiga, bet stengiamės visuomet teikti geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams ir visada siekiame finansinės stiprybės. Šios bendrovės vadovybė ir šiandien tęsią tą pačią atsargią, protingą pinigų administravimo politiką, kuri apsaugo Jūsų santaupas ir neša Jums gerus dividendus.

- Vacation Club
- College Bonus Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings
- Notary Public Service
- All types of insurance
- Free community rooms for your organization meetings
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamp Machine Service
- Sell and redeem U. S. Bonds
- Two large free parking lots
- Drive-in Window
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

HANDY HOURS

Monday	12:00 P.M.-8:00 P.M
Tuesday	9:00 A.M.-4:00 P.M
Wednesday ..	Closed All Day
Thursday	9:00 A.M.-8:00 P.M.
Friday	9:00 A.M.-8:00 P.M.
Saturday	9:00 A.M.-12:30 P.M.

Mokame aukštą
4¼%
dividendą investavimo sąskaitoms

Chicago Savings and LOAN ASSOCIATION
6245 So. Western Ave. Chicago, Illinois 60636 GR 6-7575

VIETINIŲ IR IMPORTUOTŲ AUTOMOBILIŲ
(Complete auto service)
PILNAS TAISYMAS IR APTARNAVIMAS

ERWIN'S AUTO REPAIR, INC.
2218 West 69th Street, Tel. HE 4-6900
CHICAGO, ILLINOIS 60636

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ ĮSTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

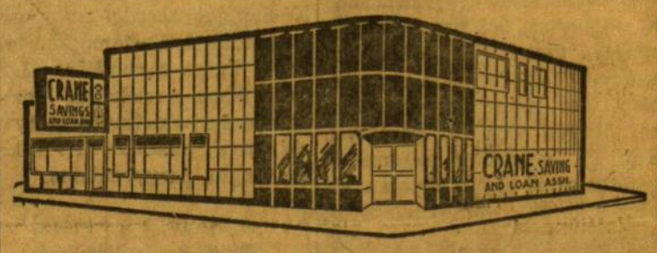

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING
4½% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. .....9 v. r. iki 5 v. v.
PIRMAD ir KETV. .....9 v. r. iki 9 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. ....Trečiad. uždaryta

VANDER WAGEN
ANGLYS
SINCLAIR ALYVA
Sinclair HEATING OIL
SuperFlame
3605 West 63rd St. POrtsmouth 7-8020

NELAUKITE, nes rytoj gali būti pervėlu!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.
GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:

AMERICAN BONDING	MANHATTAN FIRE & MARINE
AMERICAN INDEMNITY	MERCURY MUTUAL
CASUALTY MUTUAL	MONARCH
FIDELITY & DEPOSIT	NATIONAL UNION
FIRE & CASUALTY OF CONN.	NEW YORK FIRE
GIBRALTAR INSURANCE	SECURITY INSURANCE
THE HANOVER	UNITED STATES FIRE
HIGHWAY INSURANCE	UNIVERSAL INSURANCE
THE HOME	WESTERN FIRE & CASUALTY
INTERSTATE	CALIFORNIA LIFE
LASALLE CASUALTY	

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams Street Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

Kultūrinė Kronika

Dailininkė Sofija Pacevičienė — Tiberinos akademikė

Italijoje gyvenančiai mūsų dailininkei **Sofijai Pacevičienei** garsioji Tiberinos akademija (Accademia Tiberina) — universitetinių kultūros studijų ir aukštojo mokslo institutas (Istituto di Cultura Universitaria e di Studi Superiori) už nuopelnus meno ir kultūros srity suteikė nuolatinį Tiberinos akademijos nario ir akademikės titulą, tai pažymint ir atitinkamu diplomu, kuriuo dailininkė buvo apdovanota birželio mėn. 5 d.

Tiberinos akademija buvo įsteigta Romoje 1813 m. balandžio mėn. 9 d. Tarp jos narių — akademikų lig šiol regime pačius šviesiausius protus bei talentus, įvairių tautų valstybininkus, mokslo, meno ir literatūros žvaigždes, kardinolus ir kitus žymius dvasiškius, kurių penki vėliau net buvo išrinkti popiežiais: Pijus VIII, Grigalius XVI, Pijus IX, Leonas XIII ir Pijus XII.

Nuo Akademijos įsteigimo iki šių dienų ji praturtėjo žymiausiais Italijos, Europos ir aplamai pasauliniais vardais, pirmaujančiais mokslo kūrybos ir visokeriopos žinijos srityse. Akedemijos narių sąraše galime regėti tokias kultūros istorijoje tiesiog kertines pavardes: Antonio Canova, Rene de Chateaubriand, Ugo Foscolo, Gabriele Rossini, Massimo D'Azeglio, A. B. Thorwaldsen, Rolando Bonaparte, Maria Sklodowska Curie, Franz Liszt, Guglielimo Marconi, Beniamino Gigli, Benedetto Croce, Ottorino Respighi, Agostino Gemelli, Enrico Fermi, Salvatore Quasimodo ir daugelį kitų.

Akedemikės vardu atžymėtoji mūsų dailininkė neseniai Lecco mieste, Italijoje, dalyvavo ten Krikščioniško jaunimo sąjungos surengtoje Kalėdų temos dailės parodoje. Paroda vyko vietos bazilikos meno galerijoje, globojama turizmo įstaigų. Sofija Pacevičienė už parodoje išstatytą savo paveikslą "Trys Karaliai garbina gimusį Kristų" buvo apdovanota parodos aukso medaliu. Paveikslas atkreipė į save dėmesį kaip tik labai šilta ir liaudiškai lietuviška nuotaika.

Dail. Sofija Pacevičienė su diplomu, kuriuo ji pakelta į Tiberinos akademijos narės. Nuotr. Vinci

Sofija Pacevičienė — Trys Karaliai garbina gimusį Kristų
Paveikslas, kuris Kalėdų temos dailės parodoje Lecco mieste, Italijoje, apdovanotas aukso medaliu. Nuotrauka Vinci

● **Petro Vaičiūno dramos Amerikos lietuvių scenoje.** Šios dienos Kultūriniame Drauge atskiru eilėraščių pluoštu, minint 75 metų sukaktį nuo šio mūsų poeto ir dramaturgo gimimo, yra proga prisiminti ir tai, kad Vaičiūno dramos buvo plačiai vaidinamos ne tik nepriklausomos Lietuvos scenose, bet ir šio krašto didesnėse lietuvių kolonijose. Iš vienuolikos veikalų, kurie buvo vaidinti Lietuvoje, Amerikos lietuvių tarpe buvo pastatyti šeši: Chicagoje — Tuščios pastangos, Sudrumsta ramybė, Naujieji žmonės ir Prisikėlimas; Waterbury, Conn., — Varpų giesmė (antrasis pastatymas pasauly, pirmasis buvo Šiaulių valstybiniame dramos teatre); Clevelande — Sulaužyta priesaika; Detroite, Brooklyne ir Los Angeles — Naujieji žmonės.

● **Muzikui Klemensui Griauzdei sukakus 60 m. amž.**, chorvedį, kompozitorių paminėjo Lietuvos spauda. "Literatūra ir Menas" (nr. 23) pažymi, kad kai kurios kompozitoriaus dainos (Alutis, Anoj pusėj Nemuno) yra susilaukusios nemažo populiarumo. 1945—1950 m. jis Klaipėdoje yra dirigavęs simfoniniams koncertams. Buvo pakviestas vesti valst. konservatorijoje chorinio dirigavimo klasę, kur dirba ir iki šiol.

● **Paroda, mininti Žalgirio mūšį.** "Chicago Society Club" ryšium su šio likiminio mūšio 555 metų sukaktimi liepos mėn. 11 d. 2222 N. Kedzie Boulevard Chicagoje rengia atitinkamą parodą, kurioje bus apsčiai eksponuoti to mūšio paveikslai, atminimo sukakčių medaliai, pašto ženklai, to laiko Europos žemėlapiai, mūšio eigos schemos, kovoj dalyvavusių vėliavų kopijos ir knygos apie Žalgirį lietuvių, lenkų ir anglų kalbomis.

● **Baigtas lietuviškų spektaklių festivalis.** Birželio mėn. pradžioje Vilniuje parodyti geriausieji Lietuvos teatrų spektakliai. Birželio 14 d. buvo suvesti varžybų rezultatai. Kaip praneša "Komj. Tiesa" (birž. 15, nr. 115), geriausiais darbais režisūros srityje pripažinti: P. Gaidžio pastatymas "Kaip jums sekasi, pramuštgalviai?" Klaipėdos teatre ir S. Motiejūno pastatymas "Vadink mane motina" Kauno dramos teatre. Diplomais ir premijomis pažymėta keletas aktorių, atliekančių šiuose spektakliuose pagrindinius vaidmenis. Panevėžio teatro dailininkas A. Mikėnas apdovanotas už geriausią spektaklio apipavidalinimą (A. Venclovos "Gimimo dienos inscenizacija). Už A. Račiūno "Saulės miesto" operos (antireligimio turinio — E.) pastatymą Vilniaus akad. operos ir baleto teatre apdovanotas dirigentas V. Viržonis.

● **Vilniečių choras Rytų Vokietijoje.** Birželio mėn. Rytų Vokietijoje koncertavo 85 vyrų Vilniaus "Varpo" choras. Jo koncertai buvo R. Berlyne (Humbolto universitete ir kitur), Leipzige, Weimare, Erfurte, Magdeburge ir kt. miestuose.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

● **LIETUVIŲ DIENOS, 1965 m., gegužės mėn., nr. 5.**
Adresas: 4364 Sunset Boulevard, Hollywood, Calif. 90029, prenumerata $6.00.

● **ŽVAIGŽDĖ, 1965 m., birželio mėn., nr. 6.**
Adresas: 2345 West 56th St., Chicago, Ill. 60636, prenumerata $3.00.

● **LITHUANIAN SPORTS REVIEW, May, 1965.**
Adresas: Lithuanian Athletic Club ARAS, 6849 S. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. 60629. Leidinio kaina 75 centai.

● **SKAUTŲ AIDAS, 1965 m., gegužės mėn., nr. 5.**
Adresas: Kazys Česna, 58 Providence St., Worcester, Mass. 01604, prenumerata $3.00.

● **VYTIS, Official Organ of the Knights of Lithuania. May, 1965. Vol. 51, No. 5.**
Adresas: 1625 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60636, prenumerata $4.00.

● **VILTIS, A Folklore Magazine. May, 1965. Vol. 24, No. 1.**
Adresas: V. F. Bieliajus, P. O. Box 1226, Denver, Colo. 80203, prenumerata $3.50.

● **ŽIBURĖLIS, Cicero Aukštesniosios lituanistikos mokyklos laikraštėlis, 1965 m., birželio mėn., nr. 7.**

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
Mr. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-9600

Taupykite
MIDLAND SAVINGS
MES MOKAME 4 1/2 % ANT VISŲ SĄSKAITŲ
Daugiau kaip 50 metų sąžiningai patarnaujame lietuviams.
Kiekviena sąskaita ligi $10.000 apdrausta Federalės valdžios agenturoje
August Saldukas, Prezidentas
4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

Automobilio nelaimės atveju skambinkite
(In case of accident, call)
COUNTRY AUTO REBUILDERS
GR 6-7777 24 hour towing service
Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai.
BODY AND FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59h St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS ČESAS

Petkus
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero. TOwnhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer
Chicago Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

MOVING
Apdraustas perkraustymas įvairių atstumų.
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE
2608 ir 2439 West 69th Street
Chicago 29, Ill. Tel. WA 5-2737.
3212 South Halsted Street
Chicago 8, Ill. Tel. CA 5-1868
Siunčia siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus.
Didelis pasirinkimas geriausios rūšies medžiagų ir kitų prekių žemomis kainomis.
Siuntiniai priimami nepadidintu tarifu iki š. m. birželio 23 d.
E. ir V. Žukauskai

4 1/2 % current dividend — 5 % on investment bonus
4½% DIVIDENDŲ MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS.
Už 1 metų investavimo bonus mokama 4½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokame po ½% už kiekvienus metus, 4 metams pračjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE. CHICAGO 32, ILLINOIS
Valandos: Pirmad., Antrad., Penkt. ir Šeštad. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiad. uždaryta; Ketvirtad. 9 v. r. — 8 v. v.

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef.PR 8-0833 PR 8-0834

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

EARN while you SAVE
Atidarykite taupymo sąskaitą šiandien! Jūs negalėsite atsigėrėti kaip greitai nuošimčiai pakels jūsų taupymo sąskaitą, kaip jie pakelia didelei lietuvių daugumai.
4 1/4 % INVESTAVIMO SĄSKAITOMS
DISTRICT SAVINGS
3430 S. Halsted St. • Chicago, Illinois 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday — 9—4; Thursday — 9—8; Friday — 9—6; Saturday — 9—1; Wednesday Closed.

SUTAUPYKITE NUO $500 IKI $1000
ANT NAUJO AR VARTOTO AUTO!
Balzekas Motor Sales, Inc.
4030 Archer Avenue, Telef.: VIrginia 7-1515
CHRYSLER - Imperial — PLYMOUTH - Valiant — BARACUDA
300 gerų vartotų automobilių. Labai nužemintom kainom. Galima pirkti be pinigų.
Didžiausia ir teisingiausia Automobilių įstaiga Amerikoje

Spygliai ir Dygliai

Redaguoja dr. S. ALIŪNAS

VISUR PIRMAS

Sunku žmogui nesiveržti pirmyn. Ir reikia veržtis, nes jeigu tu nesiverši, tai kas veršis ir, taip sakant, jokios gyvenime pažangos nebus. Todėl mūsų tarpe apsčiai įvairių pirmūnų. Manome, kad kiekvienas yra pirmas kur nors, nors gal kai kas iš pirmųjų ir pirmesnis. Žinomas vienas, kuris buvo pirmas kareivis, savanoris, ateitininkas, bet tai nelabai įdomūs pirmūnai, yra įdomesnių. Pvz. Alvudas — tai jau yra pirmas, kuris pradėjo gaminti higienišką maistą. Kiekvienoj korespondencijoj ir žinioj giriamasi, kad duos higieniško vaisto ir maisto. Taigi, pirmieji gamina tokį higieniškumą, o visos kitos valgyklos ir kepyklos, taip sakant,

viską kažkaip nehigieniškai maišo, taiso. Atrodo, kad mes lietuviai išliksime gyvi, užsukę į Alvudą, gi tie amerikonai visi paties kojas, nieko nežinodami apie tokią nuostabią veiklybą ir maistybą. Labai gaila, kad tie mūsų veikėjai nebuvo žemėje pirmieji, tada jie galėtų A. Gustaičio žodžiams pritarti:

O, kad būčiau aš Adomas,
Tas Adomas buvęs,
Per Gomoras ir Sodomas
Būčiau nepražuvęs.

Rojaus pievoj nuogą kūną
Šakele vėduočiau
Ir, tegu kas nori būna,
Šonkaulio neduočiau.

Be Ievos tos užkerėtos,
Lai žalčiai grasina. —
Nors ir obuolio norėtųs
Imčiau cepeliną.

Yra ir kitokių pirmūnų. Pvz. politikoje pirmiausia yra dr. Grigaitis, jis, taip sakant, lyg pranašs išdėjo, kad kongresas nepraves rezoliucijų, bet kaltas tas kongresas, kad pravedė ir neleido būti pirmuoju. Žodžiu, visi ne pirmieji sugadino. Anot A. Gustaičio, būtų gera, jei kitų nebūtų, nes tada:

Man vienam pakiltų saulė,
Šviestų galvą pliką,
Sudaryčiau šiam pasauly
Vienas visą Vliką.

Yra ir daugiau besiveržiančių pirmyn. Pvz. Alg. Gustaitis pirmas Gudų prezidento patarėjas, jei abu tarėsi, kaip išspręsti visus sienų reikalus. Prie pirmūnų priklauso ir Chicagos šauliai, pradėję apdovanoti atsižymėjimus. Jeigu tokius atsižymėjimus darytų ir kiti, tai sau eini žmogus apdovanotas, kaip koks šachas, net tavo gerų darbų per ordinus nebesimatytų.

Daug visokių pirmūnų mūsų žemelėje. Net ir Donelaičio mokykla visus pirmoji subytino, ji paskelbė, kad mokinius geriau išmoko per šešis metus, negu per aštuonis. Taigi, ir mokiniai ten besimoką yra pirmūnai. Garbė ir mokytojams, pirmiesiems išradus tokius nuostabius mokslo pakėlimo metodus — mokslo metų trumpinimą.

Tiesa, yra kai kurių sričių, kur pirmūnų trūksta, pvz. literatūroj. Jų apsčiai buvo Vokietijoj, gi čia doleris, taip sakant, šimtus autorių nurungė. Na, bet jei kur nors dar žmonės sugeba būti pirmieji, tai reikia džiaugtis ir linksmintis, kartu su A. Gustaičiu giedant:

O jei mano priešai
Murmėti kur ima,
Tai surengiu pirmą
Savęs pagerbimą.

P. J.

Kelionė į užmiestį

— Bet daugis pasidavė karvės psichologijai: jei viena pakėlė uodegą ir pasileido bėgti, tai lygia dalia uodegas pakėlė ir visos kitos ir pasekė pirmąja... **J. Aistis**

—o—

— Jeigu visada du kartus galvotum, prieš ką nors sakydamas, tai niekada nepradėtum pokalbio.

*

— Tik tada merginos mėgsta ryžius, kai ryžiai metami ant jų vestuvių dieną.

SPYGLINĖS MINTYS K. ALMENO "BEGIUOSE"

Amerika yra prakeiktas kraštas studentui. Kaip, po velnių, gali mokytis inžinerijos, jei tau alaus neparduoda? (101 psl.)

Aš vis sakau, — reikia iš merginos reikalauti kažko daugiau, ne vien tik gražių kojų. (97 psl.)

Su mergom, kad ir su storokom, reikia pasiginčyt, prašyt, lyg tau darytų baisų malonumą. (116 psl.)

Rasti aukso ar uranijaus yra sunkus dalykas, rasti kvailių — labai lengva. (174 psl.) **P.**

KODĖL MOTERYS NE KUNIGAI

— Kodėl negali moterys būti kunigais? — klausia mergaitė tėtį.

— Ogi todėl, kad kai po kunigo moterys pradėtų sakyti Kyrie eleison, ji nebesustotų ir nebeduotų kunigui žodžio.

— Gyvas žmogus yra kol jis juda.

Dr. S. Biežis

Nuostabūs lituanistiniai atsiekimai

Ne tiktai čikagiškė Donelaičio mokykla galinga (kaip spaudoj ji pati ir tėvai giriasi), bet, štai, gandams už akių užlėkti, ir Bostono lit. m-la stebuklus daro: "Paskiruose skyriuose ir klasėse Bostone išeinami lituanistiniai dalykai net gerokai plačiau, negu "oficialiose" programose reikalaujama".

(Keleivis, Nr. 23.)

—o—

NESKUBUS REIKALAS

Berniukas nueina pas gydytoją ir skundžiasi, kad ausin įlindo dešimtukas.

— Kada? — klausia gydytojas.

— Prieš mėnesį.

— Tai kodėl pirma neatėjai?

— Nereikėjo pinigų.

IŠLAISVINIMO KARAS JUNGTINIŲ TAUTŲ BŪSTINĖJE

Ir atsitikti taip reikėjo,
ko niekad nieks nesitikėjo —
Jungtinių Tautų būstinę užplūdo,
akiplėšiškiausio būdu,
demonstracijas vysto
gaujos kriminalistų.

Padaliniai įvairiausios rūšies
Iš kultūrinio bendradarbiavimo paskirties,
Žmogvagiai, M.V.D. žudikai
prezidentų skerdikai,
kūno technikai — prisipažinimo išspaudikai,
juodos katės ordino smaugikai,
atominių laivų skandintojai,
aerodromų sprogdintojai,
aibės bomų, parazitų,
gausybė nematyta,
grėsmingai šūkavo,
reikalavo:

1) diskriminaciją tuojau panaikinti,
kriminalistų atstovus į J. T. priimti;

2) jei tarptautinė gauja kriminalistų,
partija komunistų J. Tautose atstovauja,
kuo prastesnė mūsų gauja?
Stevensonas žado nustojo,
ką daryti nesumojo.
Policija tas gaujas lauk išmest norėjo,
bet negalėjo,
nes atskubėjo
daug be galo
liberalų
ir, pagal Amerikos gyvenimo būdą,
laisvę gint panūdo,
sumuštą policiją lauk išgrūdo.

Net ir politikos formuotojai
ir viešos nuomonės klastotojai
galvas prarado,
jokios išeities neberado,
kad taika viešpatautų,
negi skelsi perpus,
Jungtinių Tautų nesukaposi,
kaip kokios mažos
nereikšmingos tautos:
tai ne Korėja, Vietnamas ar Laos.

Tiktai politikos departamentas
(toks jau jo amatas)
ilgai negalėjo,
tuoj įsimaišo.
Aišku, bus
paliaubos,
paskui koalicija,
šalin policiją.
Tvarka įprasta iš seno,
paimta iš pasidavimo plano.

J. T. spec. koresp.

DAILĖS PARODOS ATIDARYMAS

"Naujienos" birželio 12 d. laidoj taip rašo apie parodų Jaunimo centre atidarymą:

"Keli nueina prie paveikslų, o masės diduma metasi prie kvepiančių ragaišių ir kavos. Kliuksi kava, čeža pyragai, nuslinkdami iš dėklų į lėkštes. Vaizdas toks, lyg liaudis, atsiprašau, patricijai, ką tik paleisti nuo bado saito".

"Dabar patricijus susikrauna keturias skiltis, jo leidė šešias, ir apsiginklavę kava nueina ant suolelio salės viduryje. Jie vaišinasi kaip reikiant ir abiem akim skersuoja ne į parodoje išstatytus darbo, o į ėdmenų skyrių. Paskubėkime, brangute, kad kiti nesurytų ir dar galėtume pakartoti".

"Velniškai paranku. Dolerį davei parodos rengimo gengsteriams, o pas juos gali suryti už dešimtį. Ir svarbiausia, kad namie to niekad negausi, nes reikia taupyti rezidencijai. Praktiškesni nė neišstoja iš eilės. Prisilioduoja lėkštę ir pilna burna čiaupnodamas eina vėl į galą".

Taigi, vieni kemša, o kiti drebėdami gabaliukus skaičiuoja ar stebi tuos rijikus, tad paveikslų apžiūrinėtojų visai nebėra.

Besisaulinant kartais akis gali apgadinti netikėti žvaigždžių žybtelėjimai.

LĖGĖRIMAS IR ŽMONOS

Pasiruošimas namo

— Jau laikas man eiti namo ir pasiaiškinti žmonai, — taria vyras, žiūrėdamas į laikrodį.

— Pasiaiškinti, bet už ką ir apie ką? — nustebęs klausia jo viengungis draugas.

— Ką aš galiu žinoti, už ką žmona prie manęs prikibs?

Kam vėlai būti

Du vyrai geria bare ir vienas sako kitam:

— Ką tau sako žmona, kad tu taip ilgai čia sėdi?

— Nieko nesako, nes aš nevedęs.

— Tai kodėl tu čia taip ilgai sėdi, jeigu nevedęs, — nustemba pirmasis.

Lėktuvas ir kanibalai

Du kanibalai, motina ir sūnelis, selino džiunglėse. Staiga pasigirdo ūžesys virš jų galvų. Berniukas išsigandęs šoko prie motinos.

— Nebijok, — guodė motina, — tai tik lėktuvas.

— Kas lėktuvas? — klausia vaikas.

— Tai panašus į vėžį. Baisiai daug jo reikia numest, ale viduj tikras skanėstas.

KRAUTUVĖJ

— Moteris krautuvėje skundžiasi vedėjui, kad mažiausia septyni tarnautojai yra niekam tikę.

— Tai nieko, nes keturiolika tarnautojų jau man skundėsi, kad jūs esate labai įkyri pirkėja, — paguodė vedėjas.

UŽSIMIRŠIMO PAVYZDYS

— Daktare, aš dažnai užmirštu, ką pradedu kalbėti.

— Ar gali nurodyti pavyzdžių?

— Ką nurodyti? — paklausė pacientas.

Jeigu žemėje ieškai lengvumų ir saugumų tai niekur nerasi kitur, kaip tik po savo skrybėle.

TURISTAS SOVIETŲ SĄJUNGOJ

— Teko automobiliu pervažiuoti nuo Leningrado iki Odesos, — giriasi amerikietis savo draugui.

— Bet kaip tu žinojai, kada nusikalsdavai eismo taisyklėm?

— O labai paprastai, tuoj atsidurdavau kalėjime.

GUDRUS ADVOKATAS

— Kodėl pats nesusidedi su kitu advokatu, tai padarytumėte biznį? — klausia vienas draugų.

— Negaliu susidėti su juo, nes jis daug gudresnis už mane ir dar mane apgaus.

— Kodėl gudresnis?

— Na, jis galėjo vesti dabartinę mano žmoną, kai ji buvo mergina, ir nevedė.

SUMOTERĖJĘS VYRAS

Sutikus kaimynė kaimynę sako:

— Girdėjau, kad tavo vyras labai sumoterėjo.

— Tai ir aš pati pastebėjau: dažnai rengiasi vis bėgti iš virtuvės, kad indai nereiktų plauti.

Senovės lietuviai iš paskutiniųjų stengėsi, vienas kitą mokė, vienas kitą lenkė, vienas kitą peikė, vienas kitą spyrė, o kai yra, tai ir nubyra.

J. Aistis

Priešakinės bolševikinės technikos netikėti atradimai. Pasitaiko rugių lauke kartais ir mašinų.

PREZIDENTO JOHNSONO PASIRINKIMAS

Kai prez. Johnson buvo paliestas širdies smūgio, atėjusi pas jį žmona klausė, ką daryti su kostiumais, kuriuos jis užsakė pas siuvėją.

— O, tai tegu pasiuva du tamsiai mėlynus, tai tiks kiekvienu atveju.

ŽIŪRĖK, KAD NESUVAIKĖTUM

Vienas pagyvenęs vyras giriasi, kad jis draugauja su jaunimu, tai esą galima atjaunėti.

— Žiūrėk, kad tik nesuvaikėtum, — pastebi antras.

Nebuvo laiko galvoti

— Petrai, tu šįryt vėl pavėlavai į darbą, — sako jam bosas. — Kokį pasiteisinimą šiandien sugalvojai?

— Šį kartą taip skubėjau į darbą, kad nebuvo laiko galvoti apie pasiteisinimą, — aiškinosi Petras.

SPYGLININKAI GUODŽIASI

Poetinis meilės laiškas redakcijai

Mano mielas pone
Aloyzai Barone,
jei ir dabar šis
mano kūrinys
Tau nepatiks
ir išmestas liks,
iš anksto sakau —
už save aš jau
nebeatsakau.
"Koegzistenciją" aš sugriausiu,
"Draugo" redakcijon įsibrausiu,
Tave pasigausiu
ir trenksiu į ausį,
kad iš tavęs, tikrai,
tik šlapia vieta liks.
Prisiekiu aš tvirtai,
Aš baronas von der Habe Nichts.

(P. S. Baisus dalykas būna, ponai, kai susipeša du baronai.)

ATOSTOGOS

Suerzintas viršininkas grįžta iš ilgų atostogų. Jam nuvykus į įstaigą, netrukus įėjo vienas jo tarnautojų.

— Jeigu tamsta nieko prieš neturi, — mikčiodamas pradėjo jis, — ar galėčiau pradėti savo atostogas kitą savaitę?

— Ar iš proto kraustais? — atsiliepė bosas. — Aš buvau išvykęs penkiom savaitėm, ar ne? Tai ir buvo tavo atostogos!

Nepatenkintas

— Biauriausia žiema mano gyvenime buvo šiais metais, — guodžiasi valkata, — vis per tą teisėją.

— O ką jis tau blogo padarė?

— Išteisino ir nepaskyrė jokios bausmės kalėjime.

*

— Kiekvienas vyras kasdien bent penkiom minutėm esti visiškas kvailys. O jo protingumas pasireiškia per dieną irgi neilgesniam laikui.

A. Hubbert

Mėnulio atmainos dabartinėje Lietuvoje, arba evoliucijos kelias į bolševikų rojų.

Sunku mažame mieste praturtėti, nes visi stebi.

—o—

— Labiausia prarastos dienos yra tos, kuriose tu nesijuokei. **— Chamfort**

—o—

— Dailininkais skelbiasi našlės, pensininkai, daktarai, bedarbiai.

Dail. J. Pautienius

—o—

— Visų ligų negalima gydyti vien kaulų laužymu.

Dr. J. Adomavičius

PAS ADVOKATĄ

Pilietis nueina pas advokatą ir klausia, ar tokią bylą jis galėtų išlošti.

— O žinoma, čia nėra klausimo, čia viskas labai aišku, — atsako advokatas.

— Tai ačiū, neisiu į teismą, — sako vyras.

— Kodėl? — nustemba advokatas.

— Ogi todėl, kad aš esu iš priešingos pusės, kuris turi pralošti, — atsako vyras.

ĮTIKINANTI KALBA

Mažoje apšviestoje gatvėje netikėtai iš tamsos priešais praeivį iššoko žmogus. "Ko tu nori?" — paklausė praeivis. "Gal būtum toks malonus", pasigirdo atsakymas, "padėti vargšui, kuris neturi darbo ir yra išalkęs. Viskas, ką aš turiu — tai tik šis ginklas!"

— o —

— Laiptai į laimę visada turi pakopas. Bet tų pakopų mes niekad nepastebim, kol nuo jų nenusiritame.

*

— Jei musė ir žmogus kartais valgo iš tos pačios lėkštės, tai dar nereiškia, kad jie ne priešai.

— Kodėl tu, Maryt, atrodai tokia susijaudinusi?

— Kaip nesijaudinsi! Onutė pasakė man vieną paslaptį ir prašė niekam nesakyti. Bet kam tik aš ją pasakiau, visi jau žino...

DANTYS IR POLITIKA

Liaudis sako, kad tas ar tas politikas yra dantis praėdęs politikoje. "Naujienų" redaktoriai taip pat, matyt, yra patyrę politikai, nes jie visą laiką Rezoliucijoms remti komisiją vadino nežinančiais ką daro, kuchelininkais, nesusipratėliais, nenusivokiančiais politikoje, nes tokios rezoliucijos nepraeis. Bet tie nenaudėliai kongresmanai visai nesiklausė "Naujienų" ir pasmerkė ne Valiuką, tą kuchelininką, bet bolševizmą. Gi tą dieną, kada kongresas 293 balsais pasisakė prieš komunizmą, "Naujienos" po redaktoriaus nuotrauka išspausdino tokią žinutę: "Praėjusį šeštadienį dr. P. Grigaičiui pradėjo skaudėti dantį". Mūsų manymu, tai įvyko nuo dantų griežimo prieš tuos rezoliucininkus.

"Naujienose" birželio 28 d. rašoma: "Visos Valiuko rezoliucijos nuėjo į gurbą". Na, ir sakyk, kad "Naujienose" netrūksta teisybės ir išminties, arba vyrų su politiniais dantimis.

—o—

VOKIŠKOJ MAŠINOJ

— Tai koks mažas, gražus vabalas, — sako žmona savo vyrui, po to kai jie nusipirko Volksvageną.

Išvažiavus pasivažinėti, žmona sako:

— Bet kodėl mes taip ilgai važiuojam patilte?

— Ne, tai ne patiltė, — tai šaligatvio šonas, — atsakė vyras.

—o—

Apsaugok, Viešpatie, nuo tokio dirigento, kurio širdis plaka ne krūtinėje, bet rankovėje.

Balys Chomskis

Jeigu važiuoji 80 mylių per valandą gali nežiūrėti į greičio rodyklę.

STELLA

NAGAS & NAGAS

Kalė pinigą Laurynas,
Slėgė dolerį Anupras.
Nei gimtinių, nei vardinių;
Buvo prabanga net cukrus.

Fondams rodė jie po špygą,
Giminėms laiškų nerašė,
Nors iš pavergtojo krašto
Sesės tik skarelių prašė.

"Pirkit knygas! Atžalyno
Remkit sambūrius labiausiai"!
Bet Anupro ir Lauryno
Viskam buvo kurčios ausys.

Ranką atkištą pamatę,
Darė vieno bloko vingį,
O jei centą kur ir metė,
Nuotaika savaitei dingo.

Kam gi kalė, kam gi taupė
Tiedu vyrai tuos žaliukus?
Ar turėjo po mergelę?
Ar žadėjo pirkt po ūkį?

Anei pirko, anei vedė.
Niekas mįslės neatspėjo,
Pinigėliai miesto valdžiai
Be testamento nuėjo.

P. S. Šis eilėraštis yra bene vienas paskutinių, kurį autorius atsiuntė mėnuo prieš savo mirtį.

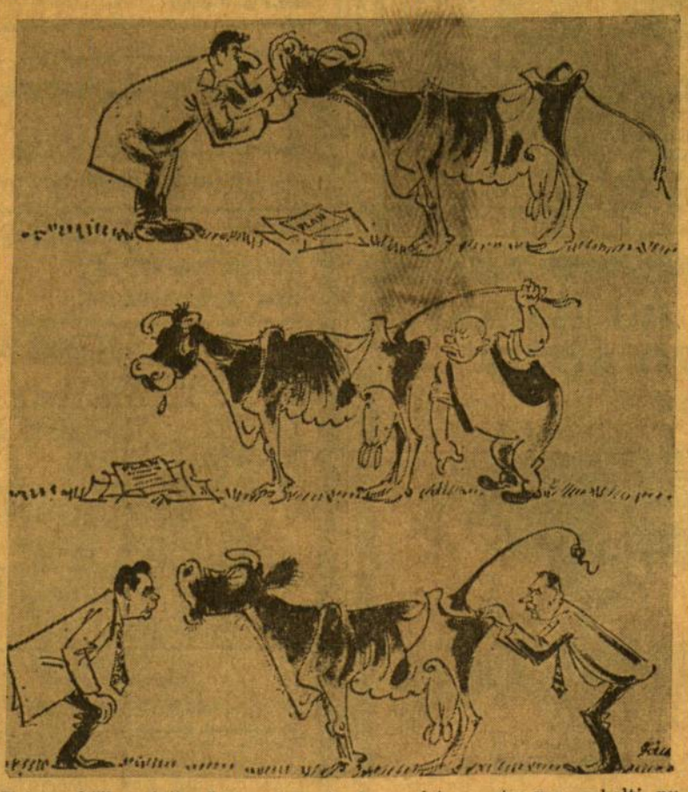

Taip vokiškas laikraštis vaizduoja komunistų pastangas pakelti nusmukusį ūkį. Pirma Stalinas taisė iš vieno galo, Chruščiovas iš kito, o dabar jau du taisytojai Brežnevas su Kosyginu stengiasi iš abiejų pusių.

PAS ADVOKATĄ

Pilietis nueina pas advokatą ir klausia, ar tokią bylą jis galėtų išlošti.

— O žinoma, čia nėra klausimo, čia viskas labai aišku, — atsako advokatas.

— Tai ačiū, neisiu į teismą, — sako vyras.

— Kodėl? — nustemba advokatas.

— Ogi todėl, kad aš esu iš priešingos pusės, kuris turi pralošti, — atsako vyras.

ĮTIKINANTI KALBA

Mažoje apšviestoje gatvėje netikėtai iš tamsos priešais praeivį iššoko žmogus. "Ko tu nori?" — paklausė praeivis. "Gal būtum toks malonus", pasigirdo atsakymas, "padėti vargšui, kuris neturi darbo ir yra išalkęs. Viskas, ką aš turiu — tai tik šis ginklas!"

— o —

— Laiptai į laimę visada turi pakopas. Bet tų pakopų mes niekad nepastebim, kol nuo jų nenusiritame.

*

— Jei musė ir žmogus kartais valgo iš tos pačios lėkštės, tai dar nereiškia, kad jie ne priešai.

— Kodėl tu, Maryt, atrodai tokia susijaudinusi?

— Kaip nesijaudinsi! Onutė pasakė man vieną paslaptį ir prašė niekam nesakyti. Bet kam tik aš ją pasakiau, visi jau žino...